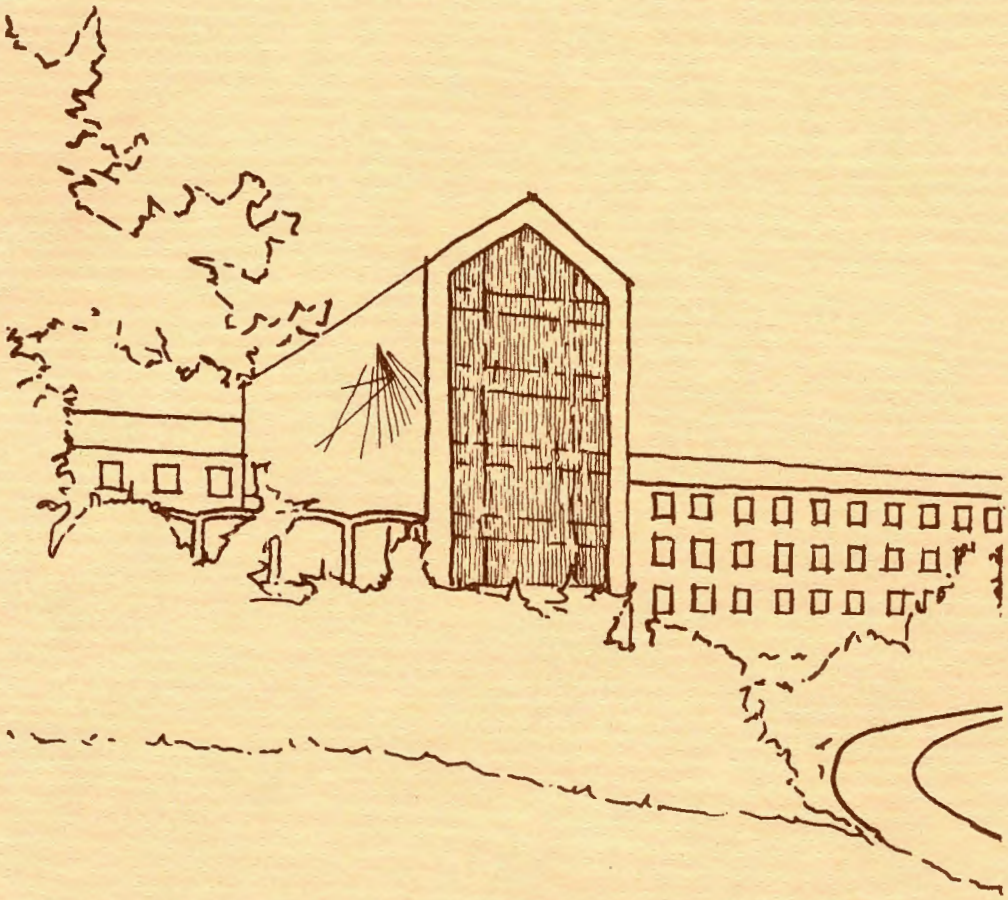
AROS 80

8.-9. november 1980

JYSK FILATELISTKLUB – ÅRHUS

PRIS KR. 15,-

FRIMÆRKEUDSTILLINGEN

AROS 80

JYSK FILATELISTKLUB
16 NOVBR. 1920

AARHUS UNIVERSITET
8.-9. NOVEMBER 1980

Udstillingen er åben:
Lørdag den 8. november fra kl. 11,00 til kl. 18,00.
Søndag den 9. november fra kl. 10,00 til kl. 16,00.

Arrangør:	**Jysk Filatelistklub**
Udstillingskomité:	**H. Houlberg Nielsen, formand** **Knud Rasmussen, sekretær** **Tove Sunn Petersen, kasserer** **Thorkild Andersen** **Henning Rasmussen** **Knud Juul** **U. Munck Andersen** **Aage Kabell** **Gunner Søgård** **Keld Valbæk** **Ole Lüth** **W. Oschätzchen** **Toke Nørby** **Erik Hansen**
Redaktion:	**Henning Rasmussen**

BLIV ABONNENT PÅ

SKILLING

DANMARKS MEST LEVENDE FRIMÆRKEBLAD !

Af indholdet kan nævnes:

VARIANT - siden *med samlernes egne fund af varianter!* ,
FRIMÆRKE - pressen, *der gennemgar aktuelle udgivelser!*
SAVA- kataloget, *der prissætter efter sjældenhed og kvalitet. Bringes i uddrag hver maned!*
RODEKASSEN *med hundredvis af gratis annoncer om kob, salg og bytte - samlere imellem!*
GRATIS undersøgelse *af indsendte frimærker!*
Og meget andet interessant stof!

Årsabonnement for 10 numre kr. 90,- incl. moms
-og incl. 1 gratis annonce a' 20 ord hver måned!

Forlang et prøvenummer!

Forlaget SKILLING ApS, DK- 3480 Fredensborg

KIRSTEN EHLERS
FRIMÆRKER
VÆRNEDAMSVEJ 7
1619 KØBENHAVN V.
TLF. (01) 21 72 23

Det nye KE specialkatalog over Stjernestempler udkommer i forbindelse med NORDFRIMEX 80 Bella Center, 27.-30. november.
NB! Kataloget er denne gang udvidet med de udslebne stjernestempler.
Vejledende udsalgspris kr. 38,-.

Kirsten Ehlers

- har De brug for kommunikation, kontakt

BRABRAND BOGTRYK ApS

Holmstrupgårdvej 2 — 8220 Brabrand — Tlf. (06) *26 02 44

Tilbud gives uden forbindende

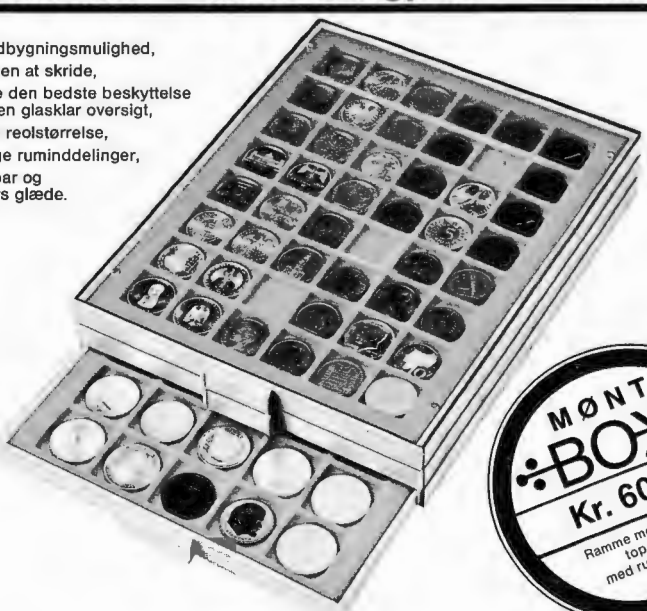
LINDNER

Møntbox

opfylder alle kravene

Allerede med een møntbox begynder Deres samling

- ubegrænset udbygningsmulighed,
- kan stables uden at skride,
- giver mønterne den bedste beskyttelse
- samtidig med en glasklar oversigt,
- har den rigtige reolstørrelse,
- har 6 forskellige ruminddelinger,
- er dejlig flyttebar og giver mange års glæde.

MØNT BOX
Kr. 60:00
Ramme med glasklart top skuffe med ruminddeling

Systemet der vokser med Deres samling

Den voksende "MØNTREOL"

Transportabel udgave til udstilling og salg

LINDNER Falzlos-Gesellschaft KG · Gl. Århusvej 10 · DK-8450 Hammel

Indholdsfortegnelse

Forord - Jubilæer 7
Af Udstillingskomiteen

Om at udstille ..... 9 - 13
Af Aage Kabell

Bølgeliniefrimærket fylder 75 år ..... 15 - 23
Af J. E. Tanggaard

Udstillingsplan ..... 24 - 25

Udstillere ..... 27 - 30

Ærespræmier Aros 80 31

Frimærkesalg - Tombola - Forplejning 33

Nogle betragtninger om fabrikationsnumre også kaldet marginalnumre ..... 35 - 45
Af Knud Juul

Om Jernbaner og Poststempel II ..... 47 - 54
Af Th. Andersen

Runer på frimærker ..... 55 - 61
Af Aage Kabell

Juniorafdelingen 63

DANSKE FILATELISTERS FÆLLESFOND

LABOREMUS PRO FILATELIA

Stiftet 9. August 1964 under Protektion af
Hans Højhed Prins Viggo

Jubilæer

For Jysk Filatelistklub er frimærkeudstillingen AROS-80 en stor begivenhed. Bag os ligger et betydeligt, men også interessant, arbejde, som vi håber, at vore udstillingsgæster vil finde ikke har været forgæves.

Foruden at være en udstilling i anledning af Frimærkets Dag markerer udstillingen også Jysk Filatelistklubs 60 års jubilæum.

I dette år kan endnu et jubilæum indenfor filatelien fejres, idet Danmarks bølgeliniemotiv, taltypen, har 75 års jubilæum. Dette motiv udkom for første gang i 1905 med værdierne 2-, 3-, 4- og 15 øre, og er det næstældste stadigt kurserende motiv i verden. Det er derfor med glæde, at vi i vort katalog kan bringe en artikel over dette mærke og samtidig med velvilje fra Dansk Post- og Telegrafmuseum kan vise vore gæster plancher over dette mærke.

Jysk Filatelistklub skylder Aarhus Universitet en stor tak for lån af aula og Teologisk Fakultets læsesal. Endvidere ønsker vi at takke de medlemmer af frimærkeklubberne i Århus, som ved Deres indsats har skabt muligheden for AROS-80.

Udstillingskomiteen

Globalias Auktionsprogram

* GLOBALIA INT. FRIMÆRKEAUKTIONER APS AFHOLDER INTERNATIONALE AUKTIONER H V E R MÅNED.

* Store samlinger, hele dødsboer, partier og lagerbøger helark, bundter, breve KLASSISKE MÆRKER m.v. modtages til vore internationale auktioner.

* VORT KUNDEKARTOTEK OMFATTER MERE END 15000 KUNDEEMNER OVER HELE VERDEN INDDELT I INTERESSEOMRÅDER OG VORT KATALOG UDSENDES ALTID I 4-5000 EKSEMPLARER.

* Rekvirer vor nye, specielt for den større indleverer, særdeles fordelagtige salgsbestemmelser med salærsatser fra 0-15% alt efter lotstørrelsen.

* A CONTO OP TIL 33% AF VUDERINGSPRISEN KAN OFTEST ARRANGERES STRAKS VED INDLEVERING (DE BETALER 1% MERE I SALÆR HERFOR).

* HAR DE MATERIALE DE OVERVEJER AT AFHÆNDE, KONTAKT OS DA PÅ 09-182343 FOR EN UFORBINDENDE SAMTALE. Vi er Danmark rundt en gang om måneden og aflægger Dem gerne efter nærmere aftale, et uforbindende besøg.

GLOBALIA int. Frimærke AUKTION Aps GLOBALIA

GLOBALIA
Int. Frimærke AUKTIONER ApS
Bogensevej 28 - 5270 Odense N
Tlf. (09) 18 23 43

Om at udstille

Den konkurrerende opvisning af frimærker er en sportsgren med regler og råd, som kan føre til alting og ingenting.

Reglerne siger f. eks., at man skal eje de mærker, man udstiller, og at man ikke må udstille såkaldte spærreværdier og andre skadelige udgaver fra forskellige mere eller mindre mærkelige lande. Der gås ud fra, at man selv sætter mærkerne op, og at man selv forfatter og skriver den pyntelige tekst, som kan give udtryk for viden om sagerne.

Hertil kommer gode råd om ikke at blande brugt og ubrugt på én planche; om at skifte mellem vandrette rækker af lige og ulige antal mærker, så der ikke bliver lodrette gader op gennem planchen; om at holde ensartet afstand mellem overkant af opsætning og overkant af blade; om at forankre eksponatet i klassisk materiale fra midten af forrige århundrede; om at give det naturlig begrænsning og afrunding; om at markere sin viden, men ikke at overtage almindelig katalogtekst; og om ikke »i større omfang at vise førstedagskuverter«, som selveste »dommerkommiteen« udtrykte det i vort fornemste tidsskrift efter FALCOPHIL 1970.

Yderligere vejledning kan fås ved et blik på de retningslinjer, hvorefter samlinger er blevet bedømt med henblik på 100 mulige points, altså nogenlunde som ved dyrskuer: opsætning og almindeligt indtryk, der ud fra eksponatets art kan give 10 eller 15 points; omfang og komplethed, indtil 15 eller 30 points; opbygning, bearbejdelse og idé, indtil 20 eller 25 points; filatelistisk viden, indtil 10, 15 eller 25 points; sjældenhedsgrad, indtil 25 points; kvalitet, indtil 10, 15, 20 eller 25 points.

Som det ses af de forskellige mulige pointstal, er det vigtigt at finde den korrekte betegnelse for samlingen. Man skelner på dyrskuer mellem f. eks. høns og hornkvæg; filatelister skelner mellem katalogsamlinger, specialsamlinger, studie- og stempelsamlinger, posthistoriske samlinger, temasamlinger og motivsamlinger. Man må med venners hjælp finde ud af, hvad etiketterne betyder, og man skal ikke prøve at sætte sig mellem stolene. Man skal være omhyggelig med at give materialet en forsvarlig titel, så det f. eks. ikke fremtræder som »Island«, hvis der menes »Island indtil 1943«.

Det kan for manden på gaden være vanskeligt at få klarhed over mængden af vejledende bemærkninger og at danne sig et begreb om, hvad det hele skal gå ud på. Eksempelvis mener omtalte dommerkomité efter FALCOPHIL 1970, at »begrænser man sig til et enkelt mærke, skal samlingen have et enormt omfang«, medens et erfarent dommermenneske med henblik på DAFILA 73 oplyser: »en studiesamling over et enkelt mærke har et meget lille omfang«. En af landets både som udstiller og dommer mest aktive filatelister sammenfattede yderligere et par år efter - stadig i samme tidsskrift - sin erfaring således: når man får mærkerne tilbage, »viser det sig, at der var heller ingen dommere på den udstilling, som havde forstand på ens eksponat«.

Dommerkomiteen på internationale udstillinger har som regel forstand på en hel del. Men ærgerligt var det naturligvis for en af vore store landsmænd på PHILASERDICA i Sofia 1979 at se sit stærkeste stykke dansk post fra Bergedorf dømt som falskt,

NORDFRIMEX 80

NORDISK FRIMÆRKEMESSE OG UDSTILLING I BELLA CENTER

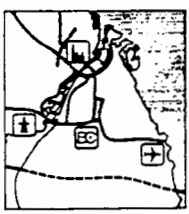
27. - 30. NOVEMBER 1980

HVEM HVAD HVOR:

DANMARKS FRIMÆRKEHANDLERFORENING og DANMARKS FILATELIST FORBUND arrangerer i samarbejde den første nordiske frimærkemesse og frimærkeudstilling i Bella Center i dagene 27. - 30. november 1980.

NORDFRIMEX 80, der vil blive det største arrangement inden for filatelien i Danmark siden HAFNIA 76, vil dække et areal på over 3.000 m^2.

Bella Center:

Bella Center ligger tæt ved Københavns lufthavn og ved motorvejene med forbindelse til hele Europa.
Der er 10 minutters kørsel til Københavns centrum med alle hotellerne, seværdighederne, og det københavnske natteliv.

Bella Centers parkeringsplads har plads til 4.000 biler. Endvidere er der fast busforbindelse mellem Bella Center og centrum. Den specielle udstillingsbus linie 46 kører regelmæssigt i åbningstiderne fra Vesterport over Hovedbanegården til udstillingens havedindgang.

Der forefindes flere restauranter, cefeterier, garderobe m.v.

Frimærke-udstillingen: Frimærkeudstillingen, der ikke er nogen konkurrence med bedømmelse, vil være på lidt over 200 rammer med udsøgte samlinger fra hele Norden og vil endvidere vise forskellige muligheder for at opbygge en samling. Der vil endvidere være repræsenteret samlinger, hvor der samles utraditionelt.

Postvæsener: Alle nordiske postvæsener og Julemærkekontoret vil være repræsenteret med stande.

Frimærkehandlere: 29 danske frimærkehandlere og 20 frimærkehandlere fra England, Norge, Sverige, Tyskland, Holland og Belgien vil have salgsstand med mange tilbud.

Junior klubben: Her kan børn i alderen 6 - 16 år lære om behandling af frimærker m.m. under kyndig vejledning. Børnepostkontor med særstempling, tegnekonkurrence og meget mere.

Aktiviteter: Der vil være mange andre aktiviteter på NORDFRIMEX 80, for eks. vil en del af vore aktive kunstnere være til stede i en stor del af åbningstiden, men også andre ting vil ske hver dag. Kort og godt en aktiv udstilling.

Katalog, kuvert og særstempel NORDFRIMEX 80 udgiver et katalog på over 100 sider, med mange artikler af blivende værdi. Der er naturligvis særkuvert og hver dag er der afstempling med udstillingens særstempel. Der vil endvidere blive afstempling ved de deltagende postvæsener.

Åbningstider: Torsdag den 27. 1500 - 2000, fredag den 28. 1000 - 2000, lørdag den 29. og søndag den 30. 1000 - 1700.

Udstillingens adresse: NORDFRIMEX 80
Klosterstræde 19, 1157 København K.

PÅ GENSYN I BELLA CENTER.

når det nu var ægte og havde kostet en formue.

På en national udstilling kan det nok være vanskeligt at træffe dommerekspertise i mindre dyrkede områder, selvom disse har været anmeldt til udstillingen et godt stykke tid forinden. Det må vække til eftertanke, at den mest agtværdige klub med hurtig adgang til bred dommerekspertise kan have besvær med at kende forskel på falsk og ægte i klassiske områder på storauktionerne, for ikke at tale om udvalgssendingerne. Gud ved, om vores høje dommere har tid og kræfter til at finde forskel på falskneren Speratis mesterværker og den rene vare, og om der er en moders sjæl her i landet, der kan udtale sig om franske kolonialovertryk i almindelighed. Offentligheden har ikke adgang til den nødtørftigste faglitteratur om emnet.

De fleste, der prøver lykken som konkurrerende filatelister, føler sig undervurderet, så det støver. Der er navnlig koldt på toppen. Udstillingsvæsenets historie giver genlyd af brøl over lille guld for stort guld; underkendte samlinger er blevet flået ud af rammerne og solgt på stedet til forbipasserende for millionbeløb. Også jævne mennesker kan have svært ved at kende deres eksponater igen ud fra de påløbne bemærkninger. Det skal ikke overraske, at man høster kritik angående uensartet overkant eller »flere breve på én planche«, og at man derefter ser en samling præget af nævnte ejendommeligheder liste hjem med grand prix international fra CAPEX 78 i Canada.

Også trossætningen om adskillelse af brugt og ubrugt er af begrænset sandhed. Mærkerne ser rigtignok bedst ud således; farverne og spændingen i papiret er ikke den samme før og efter brug og afblødning. Men der ligger en historie bag, når nogle udgaver er billigere ubrugt end brugt, og denne historie træder kun frem, når man viser disse mærker ubrugt imellem de andre brugt. Dogmet bygger på en æstetik, der forhindrer antydning af en dybere sammenhæng. Og det gælder også andre dele af vor dommerkatekismus.

Man kan beklage, at f. eks. »flere breve på én planche« og øvrig overtro håndhæves tilfældigt og uden føling med internationalt niveau. Men uhyggen omkring den konkurrerende filateli beror i højere grad på andre omstændigheder.

Hvad skal det sige at eje de mærker, man udstiller? Må man samtidig have kassekredit på grundlag af sin almindelige velstand, der altså hermed vil være belånt i sin helhed? Må man ved en fejltagelse have købt over evne før udstillingen og sælge det købte kort efter, når ens checkkonto skal rettes op? Må man have købt godbidderne kort før udstillingen med garanti for tilbagesalg til leverandør med uændret - eller nedsat - pris kort efter udstillingen? Må man have byttet sig til rariteterne kort før udstillingen under aftale om tilbagebytning kort efter? Enhver nogenledes avanceret filatelist har nok været genstand for følere omkring disse overgangsformer til leje og lån, og ingen nogenledes avanceret filatelist er nok i tvivl om, at ganske højt præmierede samlinger har været forstærket med løseligt maskerede lån fra venner og handlende. Der er højst sandsynligt handlende i det store udland, som gerne sender kunder, der har købt bravt, meget vigtige ting »til påsyn« for den tid, det kan tage at få dem igennem en udstilling.

Og hvordan har det sig med de udstillede rariteter selv? De kan fås i tilsyneladende overdådige eksemplarer til 20 pct. af normalprisen med bagsidereparationer, som dårligt kan afsløres i mikroskop og kvartslys. Den i nyere tid også under økonomisk synsvinkel afsindigt eftertragtede originale gummiering af ubrugte klassikere kan nu

eftergøres, så ingen djævel kan se, føle eller lugte forskellen. Dommerne er allerede af tidsmæssige grunde afskåret fra at tage mange plancher ud af rammerne for at se de bedre sager efter fra bagsiden, med eller uden mikroskop og kvartslys, og de er ikke engageret til at rense mærkerne som nødvendigt for en sådan undersøgelse. Totalt ruinerende tynde pletter kan uden omkostninger til reparation dækkes af »gammel hængselsrest«, som ikke må fjernes. For konkurrencen grundlæggende begreber som komplethed, sjældenhedsgrad og kvalitet svæver i luften.

Det er i sammenhæng hermed måske mindre væsentligt, at man heller ikke kan kontrollere, om udstilleren har monteret og tekstet samlingen selv, og om den demonstrerede viden er overtaget for gode ord og betaling. Når galt skal være, kan de vidunderligste eksponater med al ønskelig originalitet i opbygning, bearbejdelse og idé og i bedste konkurrencemæssige udførelse såmænd nok lejes fra dertil indrettede firmaer både i den gamle og i den nye verden. Når materialet kommer præmieret tilbage for at blive »solgt« af den formodede ejer, kan det skrives op til auktion med forøget effekt.

Dommernes situation er for så vidt håbløs. Men når dette er sagt, må det også siges, at dommerne i reglen klarer deres selvskabte vanskeligheder bedre, end man skulle tro muligt. De kender samlerne, samlingerne og de enkelte rariteter, og de har, blandt andet gennem kommissiærer i de enkelte lande, gode forestillinger om, hvem der udstiller frimærker, hvem der udstiller forsider, hvem der i det væsentlige ejer hvad de udstiller, og hvem der kan skrive en anstændig tekst selv. Dette forklarer til en vis grad, at førstegangsudstillere kan have særlige vanskeligheder, at den katastrofalt konservative eftersamling af dommerspecialer er en genvej til påskønnelse, og at det højere selskab af klubformænd sjældent går tomhændet bort.

Reglementerne for pointsberegning er udformet med bevidst hensyn til, at den konkurrerende filateli skulle undgå at blive et overvejende økonomisk anliggende. Det var synd at sige, at denne hensigt er nået. Man siger, at på international udstilling koster bronce fem cifre, sølv seks og guld syv, alt her reguleret til status efter Ankers fjerde devaluering. På frimærkets dag i Danmark kan det nok gøres noget billigere; men mange bliver erfaringsmæssigt irriterede eller deprimerede over at se menneskeværk vurderet ud fra et åndløst princip. Hertil må rigtignok bemærkes, at reglementer med endnu større vægt på viden eller idé givet ville gøre endnu flere irriterede og deprimerede.

Lad os, så godt vi kan, være glade for de udstillinger, vi har. Reglementerne afspejler en fornuftig vilje til at få form på tingene; de er for så vidt opdragende langt ud over selve konkurrencerne. Udstillingerne er for mange den eneste og for alle en velkommen mulighed for at tage rariteter i øjesyn, som man må have studeret grundigt for at kunne vejlede sig selv og andre f. eks. med hensyn til, om de på markedet opdukkende fristelser er ægte.

Lad os også huske, at der er en verden af filateli uden for konkurrenceklassen. Der er måned for måned muligheder for på lokale udstillinger landet over at vise, hvad man kan udrette i opbygning, bearbejdelse og idé samt filatelistisk viden uden fast overrand og øvrige ceremonier. Man behøver ikke altid at være medlem af de arrangerende klubber. Særlig egnet til demonstration af nye perspektiver er de såkaldte propagandaudstillinger. Man vil her se, at propaganda, idé og filatelistisk viden kan være hoppet lidt tidligt af reden, netop fordi der ikke har været noget reglement. Men det er dog

fra disse udstillinger, fornyelserne skal komme.

Og der er jo kommet fornyelser. De posthistoriske samlinger, temasamlingerne og motivsamlingerne var oprindelig ikke konkurrencedygtige, og der kunne måske stadig siges en del om (u)rimeligheden af at samle de billeder af fugle og fisk og firfødde dyr, der er fremkommet som overflødige frimærker, uden at interessere sig for de tilsvarende Richsbilleder. Afgrænsningen synes lidt tilfældig. Men folket har villet det anderledes. Motivsamlingerne er den populæreste afdeling af filatelien overhovedet, små lande tjener store penge på at hoste materialet frem, og de konkurrerende udstillinger affinder sig dermed på favorable vilkår.

Der er mere nærliggende muligheder. Vi har set samlinger af de mærker, vor - og andres - eminente gravør Slania har lavet for adskillige poststyrelser. Der er herefter kun et lille skridt til videre samling af forskellige tegneres og gravørers mærker fra et eller flere lande, en betragtningsmåde af betydelig kunsthistorisk interesse og med uanede, nærmest uoverskuelige muligheder. Kunstnernes navne er tildels angivet i de bedre kataloger og på mærkerne selv. Men interesserede kommer foreløbig i stort omfang til at søge oplysning hos bl. a. de offentlige og private trykkerier i teknisk højt udviklede områder, der fremstiller mærker til mange i så henseende mindre selvstændige lande verden over.

Herfra er der et videre, men heller ikke stort skridt til samling af produkter fra et - eller flere - af disse trykkerier, som de er blevet fremstillet til diverse lande. Også for dette punkts vedkommende giver de bedre kataloger og mærkerne selv meget, men langtfra alt. Ofte kan udgaverne på interessant måde sammenholdes med tilsvarende serier trykt i landene selv eller af andre fabrikanter, og man bør have et øje på trykkeriernes øvrige produktion af f. eks. pengesedler og aktiebreve. Man behøver blot at nævne firmanavne som Courvoisier, de la Rue, Enschedé en Zonen samt American Bank Note Company for at antyde de mangfoldige nye opgaver, som venter.

De la Rue har brudt isen med et vigtigt værk om egen produktion indtil århundredskiftet. Man ser her, hvordan både kunstnerisk stil, trykteknik, format, papir, vandmærke og takning kommer ind i billedet.

Det er under alle disse synspunkter værd at mærke sig, at der eksempelvis aldrig er trykt et frimærke på Island. Dette lands filateli er en dynge af uselvstændigheder, som periode for periode hører sammen med, hvad f. eks. de la Rue har trykt for Johore og Courvoisier for Ceylon.

Det skulle ikke være vanskeligt at få hidtil uopdyrkede områder som de nævnte ind i den konkurrerende filateli. De er der egentlig allerede som muligheder under rubrikken tema. De vil give lejlighed til at sammenflette interesser, som ellers i beklagelig grad kan fjerne sig fra hinanden. Eksperter i klassisk Storbritannien og i klassisk Sverige har egentlig kun medaljerne at tale om, når de træffer hinanden.

Lad os også iøvrigt håbe, at eftersamlingen af dommerspecialer ikke for al fremtid vil have blokeret justeringen af, hvad der bør kunne påskønnes konkurrencemæssigt, og at en dommerkomite ved lejlighed vil notere folkets levende interesse for førstedagskuverter. På favorable vilkår.

Aa. K.

HOLMBLADSGADE 5

Danmark, Grønland, Færøerne, U.S.A., Kanal Øerne er vores specialitet
Nyhedsabonnement, Albums, Kataloger, Leuchtturm, Linder, Schaubek, Safe. Forlang gratis borchure

FRIMÆRKEHUSET 2300 København S, 01 · 95 39 12

- kendt for kvalitet . . .

Frederiksgade 78 - 8000 Århus C. - Tlf. (06) 13 45 96

Tilbudsliste tilsendes

Aalborg Frimærkehandel

Vesterbro 81 — 9000 Aalborg

H.S. · E.E.P. Service
Pladning og trykbestemmelse af 4 R.B.S.

Trykbestemmelse:	kr.	10,00
Pladning:	kr.	15,00
Intet gebyr for upladede mærker.		
Ferslew 1:	kr.	150,00
Fotoattest:	kr.	50,00

Hans Schønning
Bruunsgade 42,3.
DK-8000 Århus C
Tlf. (06) 12 54 66

Erik Paaskesen
Vestenstraat 46
B-1980 Tervuren

Bølgeliniefrimærket fylder 75 år

Et strejftog blandt bølgerne i den anledning.

Omkring århundredskiftet skete der væsentlige ændringer i udseendet af de danske frimærker, idet man i generaldirektoratet for postvæsenet ønskede at markere kong Christian den niendes 40 års regeringsjubilæum i 1903 ved at udsende frimærker med kongens portræt. Af tekniske årsager udkom disse frimærker dog først i november 1904.

Samtidig med beslutningen om frimærker med kongens portræt vedtog man, at frimærker af de laveste værdier skulle være af en anden type.

I den anledning udskrev man i 1902 en konkurrence om udkast til en sådan ny frimærketype. Konkurrencen blev en stor succes, idet der indkom omkring 350 forslag og deriblandt det udkast, som vandt konkurrencen: BØLGELINIE-TYPEN, der er tegnet af arkitekt Julius Therchildsen. Motivet til mærket er symbolsk, hvilket beskrives andet steds i artiklen, men det vil også ses i gengivelsen af bølgelinietypens »dåbsattest« OFFICIELLE MEDDELELSER nr. 21 af 20. juli 1905 hosstående.

OFFICIELLE MEDDELELSER

FRA

GENERALDIREKTORATET FOR POSTVÆSENET.

Nr. 21. Den 20. Juli. **1905.**

Indhold. Nye 4 Øres almindelige Postfrimærker. — Rettelser i Tillæg til Fortegnelse over norske Postanstalter. — Avisfortegnelsen, Udenrigs-Pakkeposttaksten, Ledigt Embede, Ledig Bestilling, Personalia, Postforbindelsen.

4 Bll.

I. Det meddeles herved Posthusene, at der er bleven udfærdiget nye 4 Øres almindelige Postfrimærker af blaa Farve og ny Type (en Krone og 2 Lover over Navnet »Danmark« samt 3 Bølgelinier udfor Værdiangivelsen).

Af disse Frimærker vil der med det første blive tilstillet Posthusene et Oplag, der sælges og beregnes ganske som de nuværende 4 Øres almindelige Frimærker.

De nye Frimærker ville komme til fuldstændig at afløse de nuværende Frimærker, naar det her tilstedeværende Oplag af disse Mærker er udsendt til Posthusene, og de der beroende Beholdninger ere afsatte.

De nuværende 4 Øres almindelige Postfrimærker ville dog ogsaa efter dette Tidspunkt fremdeles indtil videre være gældende.

(I. 5912.)

Therchildsens oprindelige udkast blev dog ikke umiddelbart anvendt, idet postvæsenet ønskede nogle ændringer i tegningen, og man ændrede kronen, ordet DANMARK, ligesom mærket blev forskønnet med 2 x 9 hjerter. Forskellen vil ses på gengivelsen af originaludkastet og det ændrede og godkendte udkast.

Efter godkendelsen kunne man herefter udsende det første frimærke i bølgelinietypen, og det blev i værdien 4 øre blå, der udsendtes den 22. juli 1905. Grunden til, at mærket kom i værdien 4 øre, har været, at man havde brug for denne værdi til indenlandske tryksager landsporto i første vægtsats 0-250 gram, idet man må formode, at Danmarks første provisorium 4/8 øre, grå/rød fra 1904 i et oplag så lille som 32.122 ark sikkert har været ved at være udsolgt, hvilket samlerne nok også har gjort sit til.

Originaludkast

Ændret og godkendt udkast

K.P.K. 20 år

I de sidste måneder af 1905 (oktober-december) udsendtes værdierne 2, 3 og 15 øre, og således fortsatte udgivelserne i årene fremover, når der var behov for nye værdier.

Danmarks første bølgeliniefrimærker er fremstillet i bogtryk af H. H. Thieles trykkeri i København, og det har Thiele fortsat med indtil 1932. De bogtrykte bølgeliniefrimærker er alle trykt på papir med vandmærke. Fra 1905-12 med vandmærke krone III, kamtakning 12¾, (i 1917 udkom dog 2 og 4 øre med vandmærke krone III, kamtakning 14 x 14½, idet man havde en restbeholdning papir, som skulle bruges). - og ellers fra 1913-1932 med vandmærke kors, IV og med kamtakning 14 x 14½.

De almindelige salgsark ved posthusene udsendtes i ark á 100 stk., men til fremstilling af frimærkehæfter blev der trykt særlige ark á 60 stk. frimærker. Det var til de kendte hæfter med frimærker med reklamevedhæng. Til salg af frimærker i automater blev der også trykt særlige ark, hvori 3, 5 og 10 øres bølgeliniemærker indgik. Striber (vandrette eller lodrette) fra disse ark blev sammenklæbet til ruller til brug i frimærkeautomaterne.

BØLGELINIE-TYPEN har gennem årene været meget nyttig for postvæsenet, både som almindeligt brugsfrimærke og som hjælp, når særlige opgaver skulle løses. Om et par af disse særlige opgaver kan kort anføres følgende:

Som det vil være bekendt, udbrød der i 1912 brand i Thieles trykkeri, hvilket bevirkede, at man ikke kunne fremstille de kobbertrykte Frederik VIII-mærker. Her måtte bølgelinie-typen for første gang træde hjælpende til, idet man til afløsning af Frederik VIII-mærkerne fremstillede bølgeliniemærker i værdierne 5 øre grøn, 10 øre rosa og 20 øre blå jfr. U.P.U.'s ønsker om disse farver.

En lignende redningsaktion indtraf 60 år senere, idet man i 1972 ikke kunne blive færdig med fremstillingen af den endelige dagligudgave med portræt af dronning Margrethe den anden. Igen måtte bølgelinietypen gøre »tjeneste«, og man udsendte midlertidig et bølgeliniefrimærke i værdien 70 øre rød, til at dække brevportoen af 1. vægtsats, indtil man i 1974 var klar med den første udgave med dronning Margrethe frimærkerne.

De bogtrykte såvel som de stålstukne bølgeliniefrimærker har gennem årene også løst andre særlige opgaver, som kan nævnes i det følgende:

Allerede i 1919 savnede man på Færøerne midlertidig 2 øres frimærker, og man halverede så 4 øres bølgelinie, blå, fra 1913 og brugte hver halvdel som et 2 øres frimærke i tiden fra 3. til 23. januar 1919. Det må vel siges at være det første bølgelinie-provisorium. I 1921 kom det næste provisorium 8/3 øre ved overtryk og siden flere såvel i bogtryk som stålstik gennem årene. Grunden til fremkomsten af overtrykprovisorier har i de fleste tilfælde været, at man ville anvende restoplag af ældre mærker. Endvidere har bølgeliniemærker ved overtryk været anvendt som portomærker, POSTFÆRGE-mærker og Færøprovisorier, og det må da også bemærkes, at der i de allerfleste frimærkehæfter er anvendt bølgeliniefrimærker. I nogle tilfælde har det været som hjælpemærke, for at få hæfteprisen til at blive 1 eller 2 kroner. I den forbindelse kan nævnes reklamehæfter, Dybbølhæfter, Røde Kors

hæfter med flere. A'propos frimærkehæfter kan det nævnes, at en hollandsk specialist på dette felt mr. Rob. Boom netop i jubilæumsåret har udgivet et udmærket katalog »DENMARK STAMP BOOKLETS CATALOGUE« omfattende alle hidtil udsendte danske frimærkehæfter. Kataloget er på engelsk med priser i US-dollars, og det vil kunne fåes hos de førende danske frimærke-

handlere, hvis man er interesseret. Til slut må vel også nævnes udstillingsmærkerne til fordel for K.P.K. i 1937 og D.F.U. i 1938.

Endelig skal det da også bemærkes, at *bølgelinie-typen* allerede fra 1905 har været anvendt ved fremstillingen af helsager både som selvstændig værdiangivelse, som suppleringsværdi ved portoforhøjelser samt med provisoriske påtryk. (Fra 1905-1930 var bølgeliniepåtrykket af typen med hjerter og senere var påtrykket af typen uden hjerter). Alle helsager er udført i bogtryk. (Samlere af helsager anbefales S. Ringströms specialkatalog 1968 herom).

Lidt statistik må der vel også med over de bogtrykte bølgeliniefrimærker. Fra de almindelige salgsark á 100 stk. er der udsendt ca. 2.735 mill. stk., og hertil kommer fra frimærkehæfter og automatruller ca. 48. mill. stk., hvilket giver ca. 2.783 millioner stk. bogtrykte frimærker.

I Danmarks bogtrykte bølgeliniefrimærker forekommer der naturligvis en hel del pladefejl og andre varianter gennem så mange år, og det har mange samlere da også kastet sig over med stor interesse. Der er da også skrevet mange specialartikler og flere bøger om emnet. Der kan bl.a. henvises til to bøger af N. F. Olsen: DANMARKS BOGTRYKTE BØLGELINIEMÆRKER fra 1965, som er meget udførlig, samt en mind re bog fra 1977: »om at samle bogtrykte bølgeliniemærker«, der vel nærmest er tænkt som en appetitvækker om emnet. Endvidere kan henvises til AFA specialkataloger, der bringer mange oplysninger og prisansættelser.

DE STÅLSTUKNE
BØLGELINIEFRIMÆRKER

Først i trediverne bestemte det danske postvæsen, at man selv ville trykke de danske frimærker. I den anledning bestilte man den 24. oktober 1931 hos firmaet Goebel A/G, Darmstadt, Tyskland, en frimærketrykkemaskine til fremstilling af stålstukne frimærker. Maskinen var en rotationspresse, hvilket på daværende tidspunkt var en meget avanceret måde at trykke frimærker på. Maskinen, der kunne trykke 3.500 ark i een farve pr. time, var opstillet hos firmaet i Tyskland, hvor de første prøvekørsler fandt sted, inden maskinen den 24. oktober 1932 blev leveret til frimærketrykkeriet i København. Denne første maskine er i trykkeriet og blandt samlere benævnt M 1.

Det ser ud til, at man har forsøgt at overføre de foregående frimærketyper - Bølgelinie, Karavel og Kongemærke - til stålstik, hvilket ikke har været helt let, idet ståltryk er dybtryk i modsætning til bogtryk. Derfor har det været nødvendigt at ændre en del ved de nævnte udgaver, så de har passet bedre til stålstikkets krav og trykningens hurtighed.

Der er gennem årene fremkommet en del oplysninger om disse prøvekørsler og prøvetryk - (Helligåndskirkemærket, karavelmærket med uskraveret storsejl m. flere), - som er foregået såvel i Tyskland som i frimærketrykkeriet i København. På det seneste er der fremkommet oplysninger om prøvetryk af stålstukne bølgeliniemærker med hjerter graveret af Johs. Britze i 1932. På Dansk Post- og Telegrafmuseum har man et prøveark af 5 øre, grøn, med hjerter i stålstik.

Prøvetryk

For nogen tid siden erhvervede en kendt dansk frimærkehandler på en auktion i udlandet en repræsentationsplanche fra A/G Goebel, Darmstadt. Denne planche indeholdt 12 hidtil ukendte prøvetryk af danske frimærker i stålstik med påtrykket MUSTER, deriblandt tre stk. 5 øres bølgeliniemærker i farverne, rødbrun og blå i samme tegning som de bogtrykte med hjerter og een ring om værditallet. (se illustration heraf).

Efter en del eksperimenter med anvendelsen af de ældre frimærketegninger, måtte man ændre disse, så de egnede sig bedre for trykning i stålstik. For bølgeliniefrimærkerne de væsentligste ændringer, at man fjernede hjerterne, ændrede kronen lidt samt tilføjede endnu en ring omkring værditallet.

I 1933 foretog man de sidste prøvekørsler med den første trykkemaskine M 1, og man var klar til at trykke de første brugsfrimærker i stålstik, og det skal lige nævnes, at alle stålstukne frimærker er trykt på papir *uden* vandmærke, idet man anser ståltrykket for så kompliceret og sikkert, at forfalskninger skulle være udelukket, hvilket også har vist sig indtil nu.

Der synes i 1933 at have været stærk brug for de små værdier, idet de første trykte 18 oplag var af bølgelinietypen. Oplag 1 var 5 øre mørkegrøn, type I, og de øvrige oplag var i værdierne 1, 2, 4, 7, 8, og 10 øre. Af 1 øre blev der også trykt et oplag (5) i orangegul farve, men det blev aldrig udsendt, idet man bestemte, at farven på 1 øre skulle være grønligsort, og det har 1 øre været i hele sin levetid, indtil værdien ophørte og var udsolgt den 13/4 1973.

I frimærketrykkeriet tilstræber man altid at opnå de bedst mulige trykresultater med de for hånden værende maskiner tillige med egne eksperimenter og opfindelser til forbedringer af trykprocesserne. Indtil nu har man haft tre trykkemaskiner M 1, der er nedtaget i 1967, M 2 og M 3, hvor man fik denne trefarvemaskine ved en meget dygtig indsats til at trykke i 6 farver. Resultaterne heraf ses i de meget fine ting omkring udstillingen HAFNIA 76. I december 1978 blev der hos Goebel A/G, Darmstadt bestilt en ny og meget avanceret trykkemaskine for kombineret flerfarvetryk, og det bliver altså M 4.

Mens vi er ved eksperimenterne med maskinerne, må vi hellere få en lille beretning

FØROYAR

Hvorfor ikke anskaffe en lille samling Færøerne ved siden af Deres Danmarkssamling?

Postverk Føroya udgiver ikke mange frimærker og ganske få høje værdier, så det er meget billigt at samle Færøerne.
Siden vi påbegyndte at udgive frimærker i 1975, har vi udgivet følgende frimærker:
1975 14 frimærker med et samlet pålydende beløb på 25,35 kr. · 1976, 3 frimærker med et samlet pålydende beløb på 10,85 kr. · 1977, 7 frimærker med et samlet pålydende beløb på 14,85 kr. · 1978, 11 frimærker med et samlet pålydende beløb på 18,80 kr. · 1979, 6 frimærker med et samlet pålydende beløb på 32,80 kr.

I 1980 har vi planlagt 3 frimærkeudgivelser med 11 frimærker til et samlet pålydende beløb på 19 danske kr. Efter 6 år vil vi således have udgivet frimærker til et samlet pålydende beløb på 121,65 danske kroner,

Skriv til os og spørg efter oplysninger om vore frimærker og om vor service til frimærkesamlere, og De vil samtidig modtage en brochure, der fortæller om Færøerne.

Velkommen på vores stand

Postverk Føroya

Frímerkjadeildin
3800 Tórshavn
Færøerne

om M 2 og 1 øre type II med. I midten af tredserne fremkom der frimærkepapir med DAVAC-gummiering (d.v.s. usynlig gummi), og man ville prøve om M 2 egnede sig til trykning på fluorescerende papir med DAVAC-gummi. I december 1969 foretog man en prøvekørsel med dette papir og trykte et prøveoplag, L 146, men det viste sig desværre, at M 2 ikke var velegnet for dette frimærkepapir, og makulaturprocenten var meget stor. Nu var der jo sådan set ikke brug for et 1 øres frimærke på fluorescerende papir, men uvist af hvilken grund udsendte man alligevel prøveoplaget L 146, og det er da vist første gang man udsender et prøveoplag til salg ved posthusene.

Så der kunne samlerne altså erhverve sig et prøvetryk for den billige pris af 1 øre. For at gøre oplaget af 1 øre på fluorescerende papir passende stort trykte man et nyt oplag, L 210, på papir med gummi arabicum også med maskine M 2. Oplagstallet for L 146 kendes desværre ikke, men det samlede oplag af 1 øre på fluorescerende papir er 8.277.500 stk. - og der er for samlere af postfrisk tale om 2 forskellige mærker.

Oplagstallene for 1 øre på alm. papir er 45.709.500 stk. Der er til 1 øre type II kun anvendt een trykcylinder, hvorfor et par mindre dobbeltprægninger i det ene cylinderark forekommer i alle oplag mere eller mindre tydelige alt efter, hvornår omforkromning af trykcylinderen har fundet sted.

Efter denne lille historie må vi nok have lidt flere oplysninger med. I marts 1934 begyndte man at udsende frimærkehæfter med stålstukne frimærker, og hertil har bølgeliniefrimærkerne i høj grad også været medvirkende.

I de første år fremkom de stålstukne bølgeliniefrimærker på alm. tysk og alm. dansk papir, men fra 15. nov. 1962 anvendte man til nogle værdier fluorescerende papir, der også er af tysk herkomst, af hensyn til et forsøg med en brevvendemaskine, der i nogle år var opstillet ved Århus C postkontor. Efter nogle års forsøg blev denne brevvendemaskine nedtaget i 1976, og nu anvendes der kun brevvendemaskiner af japansk fabrikat ved Københavns Posttermi-nal.

Bølgelinie-typen har i tidernes løb opnået det samme som så at sige alle kurserende frimærketyper verden over til dato har opnået: nemlig at blive populær og upopulær. Nogle har prist den til skyerne, og andre har kritiseret den på det inderligste.

Blandt de rosende udtalelser kan citeres en, som blev skrevet af en dansk frimærkejournalist i 1958 om bølgelinie-typen:

»Den er funktionalistisk indtil det fuldkomne; postfunktionærer såvel som kunder kan med det berømte halve øje straks se, hvilken værdi det drejer sig om. Kunstnerisk og æstetisk er den næppe mindre end et mesterværk. På én gang elegant og slående fortæller typen, hvilket land den kommer fra - bølgelinierne er Øresund, Storebælt og Lillebælt samt i sin helhed »havet omkring Danmark....«.

Men der var altså også modstandere af typen. I 1962 besluttede postvæsenets generaldirektør, Gunnar Pedersen, at udskrive en konkurrence om et udkast til en ny frimærke-type, der kunne afløse »Bølgelinierne«.

Der var meget stor interesse for konkurrencen, og der indkom næsten 800 forslag til afløsning af bølgelinie-typen. Disse udkast var udstillet i Dansk Post- og Telegrafmuseum i to måneder i sommeren 1962.

Billedet viser fra venstre til højre 1., 2. og 3. præmieforslagene

Tre udkast blev også præmieret, men der rejste sig en storm af kritik af disse udkast. Kritikken kom fra såvel kunstnere, grafikere som frimærkesamlere samt fra anden side, hvilket bevirkede, at generaldirektøren besluttede sig til ikke at anvende nogen af de præmierede eller andre udkast - og dog, lidt fik man ud af et af de indsendte udkast, der viste et yderst energisk udseende, cyklende postbud, der blev grundlag for det nu velkendte frankopåtryk med teksten PORTO BETALT, P P, der anvendes til masse-postforsendelser, tryksager, adressekort m.m.

193

Verdens næstældste (Den ældste er den norske posthorn-type.) kurserende frimærketype »Bølgelinie-typen« reddede livet i denne omgang, og den er stadig i live her i 1980, hvor den fylder 75 år.

Et lille pudsigt sammentræf skal måske lige nævnes her i jubilæumsåret. I 1905, da man udsendte det første bølgeliniefrimærke i værdien 4 øre, blå, som dækkede porto-en for 1. sats for tryksager - og i 1980 er det sidst udsendte mærke, 80 øre, grøn, også beregnet for den samme portosats.

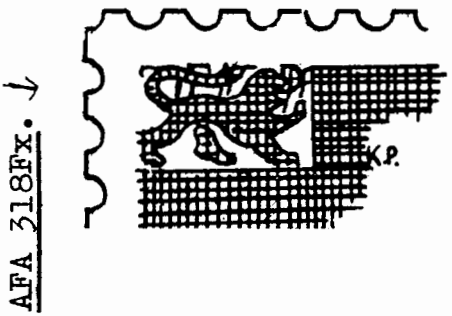

1905 - 1980

STÅLSTIK-VARIANTER

I de stålstukne bølgeliniefrimærker findes også mange varianter, og de største og katalogiserede skal her kort anføres med AFA-numre: AFA-nr.: 235ax, 246x og y, 248x, 361x, POSTFÆRGE nr.: 21ax, 22ax, 28x, y og z. Endvidere endnu ikke katalogiserede, der begge kun forekommer i frimærkehæfter: 318fx = 10 øre grøn med fejlprægning i venstre løves hale, S 46x = 50 øre brun med meget stor dobbeltprægning over hele mærket (fra automathæfte opl. B 16, 1977). Foruden de her nævnte findes der mange interessante og mindre varianter, og her må henvises til speciallitteraturen i fagbladene, samt specialkatalogerne over Danmarks stålstukne frimærker fra forlaget Tom Plovst, Horsens, AFA specialkataloger m. flere.

Løve med »hank«

Til slut må vi jo nok have lidt mere statistik med for at få et nogenlunde billede af bølgeliniemærkernes store aktivitet gennem de 75 år.

Ved at kigge nærmere i AFA katalogerne konstaterer man, at de bogtrykte mærker tegner sig for 95 katalognumre incl. POSTFÆRGE, Færøprov., porto og 62 numre fra reklamefrimærkehæfter. Af de stålstukne mærker er der knap så mange katalognumre, nemlig kun 66 incl. POSTFÆRGE, alm. prov. og Færøprovisorier, og det skulle så ialt blive 161 AFA katalognumre.

Angående oplagstallene for de bogtrykte bølgeliniefrimærker er der tidligere i artiklen oplyst, at tallet er ca. 2.783 millioner stk. For de stålstukne mærker ser tallene således ud: de hidtil oplyste oplagstal er ca. 2.790 mill. stk. + de kurserende, som er anslået til ca. 1.300 mill. stk. = stålstukne ialt ca. 4.090 mill. stk.

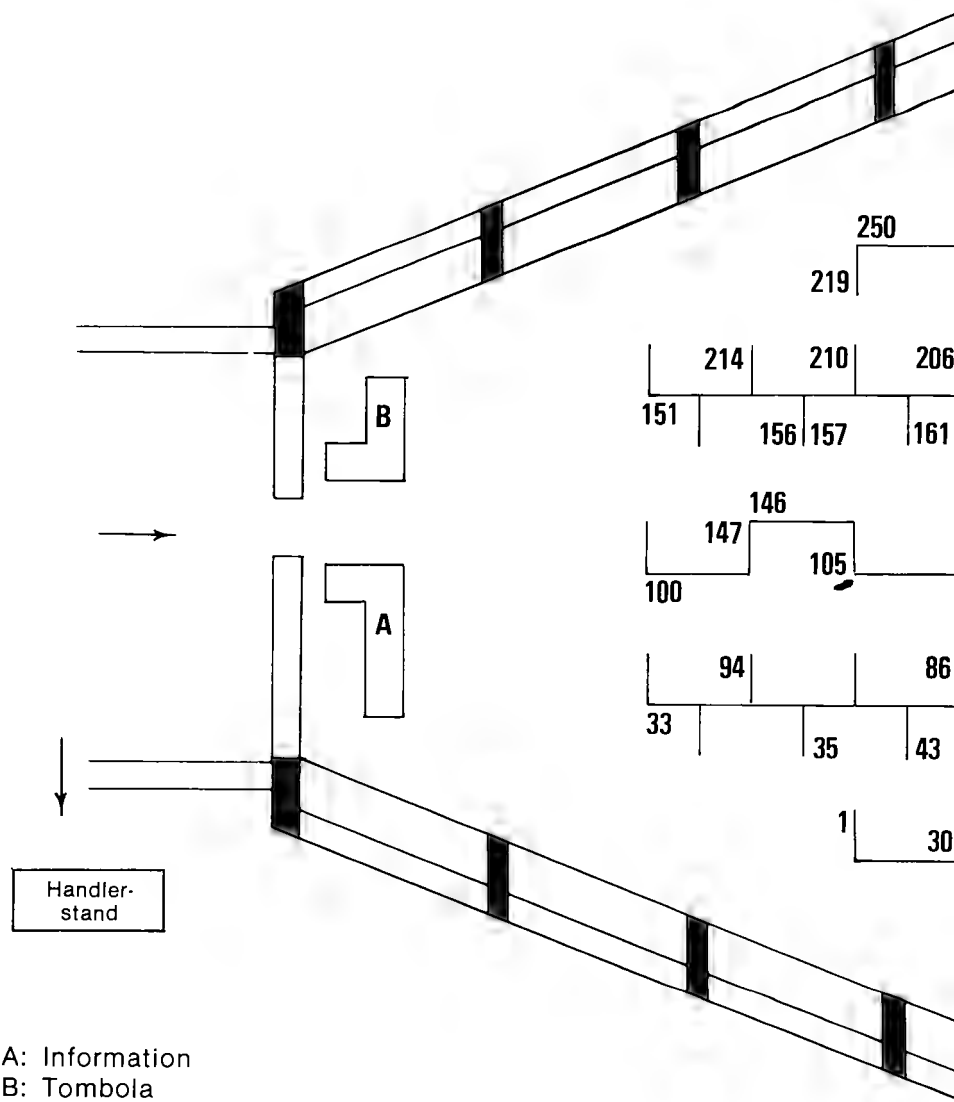
Det samlede ca.-antal af udsendte bølgeliniefrimærker vil herefter se således ud: 2.783 mill. stk. + 4.090 mill. stk. = *ca. 6 milliarder og 873 milllioner stk.*

Der kunne fortælles meget mere om bølgeliniefrimærkerne, men jeg må nok afrunde strejftoget med at fastslå, at de gennem de 75 år har været en væsentlig faktor i dansk filateli, der har været studeret og samlet af mange frimærkesamlere, idet de fleste bølgeliniefrimærker er forholdsvis billige at anskaffe, så det skulle ikke afskrække nye samlere fra at gå igang med at samle dem. God fornøjelse!

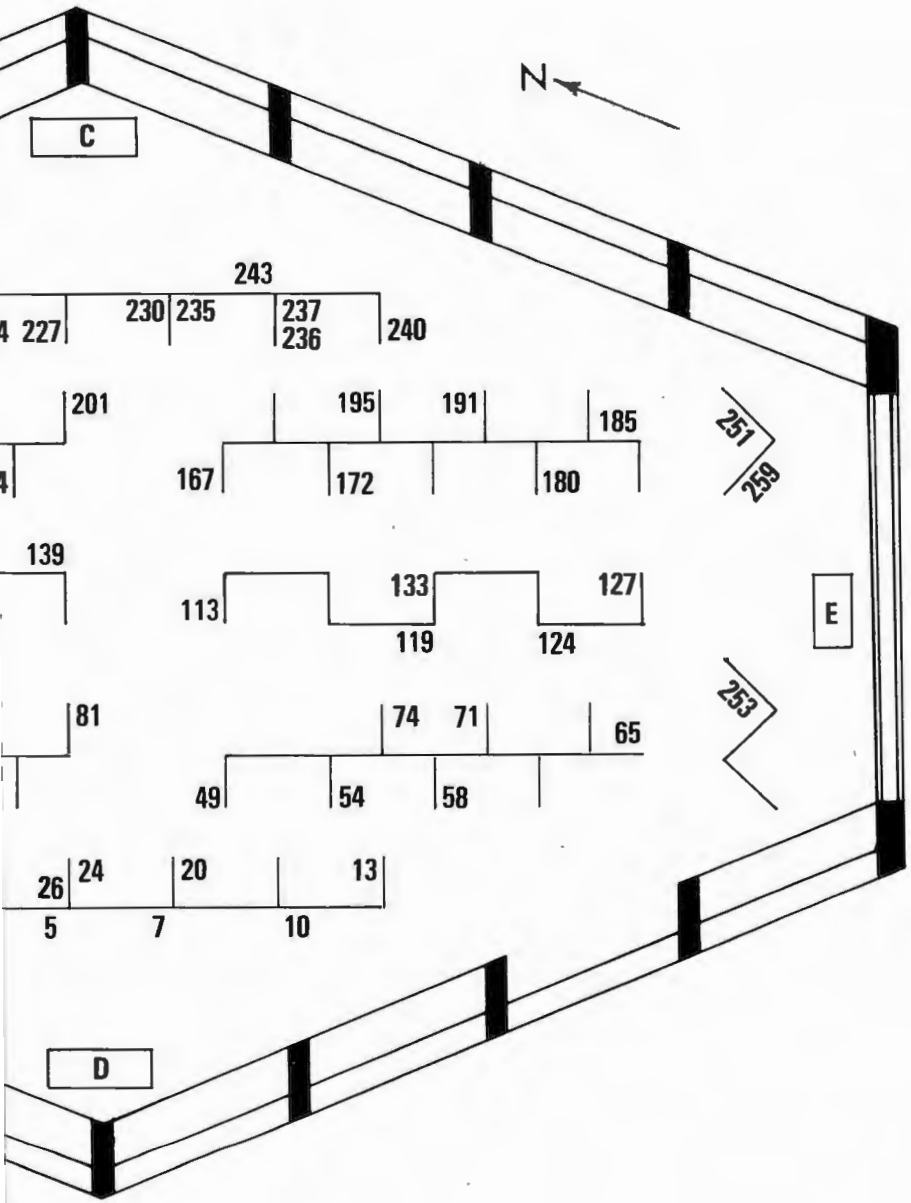
J. E. Tanggaard.

(PO.III.3435)

A: Information
B: Tombola
C: Postens Filateli og Grønlandske frimærker
D: Færøs Postvæsen
E: Ærespræmier

N
C
243
4 227
230
235
237
236
240
201
195
191
185
251
259
4
167
172
180
139
133
127
113
119
124
E
81
74
71
65
253
49
54
58
26
24
20
13
5
7
10
D

EN SOLSTRÅLEHISTORIE

Det ovenfor viste 4/8 øre med omv. ramme, blev fundet af en samler i en lille grundsamling, som han købte på en udenlandsk auktion. Den store raritet (kun 15 kendte) havde været upåagtet af både sælger og køber, og først på et senere tidspunkt opdagede køber den omv. ramme. Havde han været tilfreds med købet før blev tilfredsheden jo ikke mindre efter dette fund.

Mærket er blevet indleveret til vor efterårsauktion hvor vi har vurderet det til kr. 15.000,- (i skrivende stund har auktionen endnu ikke fundet sted, så vi kender ikke den opnåede salgspris).

Det vi vil sige med disse linier er, at

DET BETALER SIG AT KØBE SAMLINGER PÅ AUKTIONER.

På næsten alle vore auktioner har vi et meget stort udbud af større eller mindre samlinger fra alverdens lande, og vi tør med bestemthed sige, at der kan gøres fund i mange af disse, nok mindre i de skandinaviske end i samlingerne fra mere fjerntliggende lande. Det er også den eneste sikre måde at skaffe de mellemdyre mærker på (de dyre fremkommer som enkeltobjekter) når der er tale om ikke skandinaviske lande.

Abonnerer De ikke allerede på vore kataloger, så rekvirer et prøveeksemplar. Vi afholder ca. 6 årlige auktioner i enten København eller Malmø.

SKANDIA-POSTILLONEN A/S

Trommesalen 7, DK-1614 København V.

UDSTILLERE PÅ AROS-80

Indbudte samlinger

251- 52	**Jernbanerne og postvæsenets brug af disse** Illustrationsmateriale vedr. artikel side 47 i dette katalog	Th. Andersen Højbjerg
253- 58	**Dansk Post- og Telegrafmuseum**	

Samlinger i Konkurrenceklassen

Konkurrenceklassen viser landesamlinger, specialsamlinger, stempelsamlinger, motiv- og temasamlinger samt samlinger efter andre kriterier.

1- 4	**Danmark 1851-1930** Landesamling (juniorsamling)	John Vestergaard Jensen Risskov
5- 6	**Danmark 1907-1937** Landesamling (juniorsamling)	Karsten Weldingh Mundelstrup
7- 9	**Danmark 1851-1902** Landesamling (juniorsamling). Skillingsmærker og to-farvede øremærker med breve	Alvin Bisgaard Kastrup
10- 12	**Danmark 1905-1940** Landesamling (juniorsamling)	Henrik Hviid Mundelstrup
13- 19	**Danmark 1930-1980** Landesamling (juniorsamling)	Jørgen Thomsen Århus V
20- 21	**Danmark 1974-1979** Landesamling (juniorsamling) udvidet med breve	Jan Andreassen Odense SV
22- 23	**Danmark 1933-1955** Landesamling (juniorsamling)	Lars Henning Jensen Risskov
24- 25	**Færøerne 1975-1980** Landesamling (juniorsamling)	Michael S. Sørensen Viby J.
26- 29	**Alperne** Temasamling. Juniorsamling. De centraleuropæiske alper karakteriseret udfra frimærker og postale dokumenter	Henrik Tranberg Odense SV
30- 32	**Postale mærkværdigheder** Samling efter andre kriterier *Samling udenfor bedømmelse*	Knud Tolbøl Brabrand
33- 38	**Danmark 1851-1902** Landesamling udvidet med breve	Willy Arler Højbjerg
39- 42	**Grønland 1938-1980** Landesamling - udvidet	Allan Møller Rødding
43- 48	**Frimærkets Dag** Temasamling	Frans Fenger Esbjerg

49- 53	**Danmark 1851-ca.1896** Landesamling	Arne Nielsen Viby J.
54- 57	**Rusland 1858-1918** Specialsamling. Det russiske kejserriges frimærkeudgivelser. (Breve, arkrester, censurpost m.m.)	Torben Adamsson Viby J.
58- 64	**Grønland 1938-1979** Landesamling udvidet med breve, varianter og tryk	Leif Andreassen Odense SV
65- 70	**Københavns Posthistorie 1848-1912** Posthistoriesamling	Henning Jensen Hjortshøj
71- 73	**Philatelia Ortopædica et Traumatologica** Temasamling. Skader fra arbejdspladser og trafikken philatelistisk set	Steen Christensen Lystrup
74- 80	**Schweiz Luftpost** Specialsamling - diverse flyvninger	Jacob Schawland Stavanger
81- 85	**Danmark 1864-1870** Specialsamling. Krone-scepter-sværd med bl. a. farveprøvetryk	Sigurd Heldgaard Rødding
86- 93	**Spejdersport** Motivsamling. Spejderbevægelsen gennem 73 aar	Asger Haagen Jensen Brabrand
94- 98	**Storbritanien 1840-1925** Specialsamling	Ole Lüth Odder
99-	**Klubreklame**	
100-104	**Danmark 1851-1930** Landesamling udvidet med breve og visende væsentlige portosatser	Knud Tolbøl Brabrand
105-112	**Grønland 1905-1937** Specialsamling. Pakkeporto i alle tryk samt adressekort og stempler	Arne Nielsen Ballerup
113-118	**Norge 1849-1893** Specialsamling med breve og trykpladning	Mads Thuesen Hadsten
119-123		
124-126	**Finland 1875-1885** Landesamling (incl. spec. saml. af våben-typ. 1875-85. Farvenuancer, pladefejl og forskel. papirsorter)	Egon Falck-Christensen Roskilde
127-129	**Danmark 1926-1979** Stempelsamling. Typer af postkontorfranko-stempler herunder Aarhus komplet i Aargange	Erik Teglbjærg Sdr. Omme
130-132	**»Jeg samler frimærker for skæg«** Efter andre kriterier	Ernst Rabjerg Ry
133-138	**Danmark 1851-1870** Specialsamling	Karl Aage Møller Egå

139-145	**Rusland indtil 1918** Russiske breve fra førfilatelistisktid, samt censurbreve fra og til Rusland over Sverige, Norge og Finland	Bendt Frøstrup Ravn Odense C
146-	**Færøerne 1975-1980** Landesamling *Samling udenfor bedømmelse*	Jørgen Thomsen Århus V
147-150	**Danmark 1851-1855** Specialsamling. 4 RBS	Holger Lund Christensen Risskov
151-155	**Danmark 1874-1903** Specialsamling omfattende tofarvede øremærker, trykopstillinger, isolerede rammer samt breve til belysning af anvendelsen	Herluf Houlberg Nielsen Mårslet
156-	**Nepal og Tibet 1894-1953** Landesamling *Samling udenfor bedømmelse*	Erik Thyssen Risskov
157-160	**Sverige** Specialsamling. Sverige stempler 1819-1912. Udviklingen belyst ved førfilatelistiske breve, breve og enkeltmærker i ovennævnte periode	Ole Aagaard Frandsen Højbjerg
161-163	**Danmark** Stempelsamling. Nummerstempler på 4 sk. 1854 og 8 øre 1875 (Postkontorer)	Rich. Andersen Næstved
164-166	**Danmark 1902-1967** Temasamling. Jernbanemærker fra de nedlagte baner omkring Århus	Tommy Jensen Nykøbing F.
167-171	**Danmark 1851-1975** Specialsamling omfattende en smule førfilatelistiske breve, samt de danske skillingsmærker i kronologisk orden, såvel enkeltmærker som breve. En del af mærkerne er pladet	Arne Henrik Bjerg Skanderborg
172-179	**Danske brevforsendelser 1854-1920** Posthistoriesamling. Postal dokumentation af portotakster. 8 øre avisporto på kvittering	Helge Truelsen Skærbæk
180-184	**Blomster** Motivsamling 1925-1980	Anton Pedersen Århus V
185-190	**Færøerne 1875-** Stempelsamling	John Sørensen Hjortshøj
191-194	**Danmark 1851-1858** Specialsamling udvidet med varianter, annulleringer og breve	Keld Valbæk Åbyhøj
195-200	**Giftige planter** Motivsamling	Else Als Åbyhøj

201-205	**Danmark 1933-1940** Studiesamling. Karavel Stålstik type I, II, IIA	Christian Larsen Århus V
206-209	**Norge** Specialsamling - uddrag med breve og varianter	Erik Jensen Rødding
210-213	**»En dag med Vitus Bering«** Posthistoriesamling	Aage Kabell Århus C
214-218	**Ungarn 1900-1930** Specialsamling. Opstilling af vandmærke-stillinger. Breve, postopkrævninger, postanvisninger m.m.	Erik Vissing Jacobsen Rødding
219-223	**Danmark 1905-1980** Specialsamling. Bølgelinie og lille rigsvåben (komplet) samt postal anvendelse heraf (brugsbreve/kort)	Frank Olesen Mårslet
224-226	**Island, Post og tjenestemærker 1875-1944** Specialsamling udvidet med forskellige tryk, fejlfarver og trykvarianter	Henning Rasmussen Mundelstrup
227-229	**New Zealand 1920-1980** Specialsamling i uddrag	Willy Ottosen Silkeborg
230-232	**Grønland 1935-1978** Specialsamling. Mærker og breve fra 1935 op til 1978 samt gamle stempler	Henning Rasmussen Mundelstrup
233-235	**Danmark 1934-1978** Uddrag af studie- og specialsamling omfattende stålstiksvarianter m. v. i danske frimærke-hæfter 1934-1978 samt lidt litteratur herom	J. E. Tanggaard Højbjerg
236-	**Portomærkernes mangfoldige anvendelsesmuligheder** *Samling udenfor bedømmelse*	U. Munch-Andersen Risskov
237-239	**Danmark 1870 til dato** Studiesamling i uddrag af alle poststempler på Odder postkontor fra 1870 til dato. Specielt vises det eneste kendte 16 sk. 1864 med nummerstempel 117	Thorkild Andersen Højbjerg
240-242	**Olympiske lege og medaljevindere** Temasamling 1920-1980	Flemming Torben Brabrand
243-250	**Færøerne 1919-1940/41** Specialsamling (delvis studiesamling) Provisorier og stempler under første og anden verdenskrig	Fritz Amstrup Bjerringbro
259-	**Fotomontage fra Rosensgade 24**	Knud Tolbøl
260-	**Klubreklame**	

ÆRESPRÆMIER AROS 80

Ved afslutningen af redaktionen har AROS 80 med tak modtaget værdifulde ærespræmier fra nedennævnte:

Danske Filatelisters fællesfond
Lindner Verlag
Weibel Frimærker
Århus Frimærkehandel
Therkel Christensen Frimærker en gros
Forlaget Skilling
Århus Philatelistklub
Jysk Filatelistklub
Thorkild Andersen

DOMMERKOMITÉ

Juryen ved AROS 80 er udpeget af Danmarks Filatelist Forbunds Dommerkollegium og kan uddele følgende anerkendelser til samlinger i konkurrenceklassen:

SØLV — FORSØLVET BRONCE — BRONCE — SAMT DIPLOM

Endvidere kan juryen uddele ærespræmier. Der vil til samtlige udstillere blive tildelt deltagerbevis.

Tildelte ærespræmier vil blive overbragt til de pågældende udstillere, hvis de er tilstede ved en kort ceremoni

søndag den 9. november kl. 14 i udstillingslokalet.

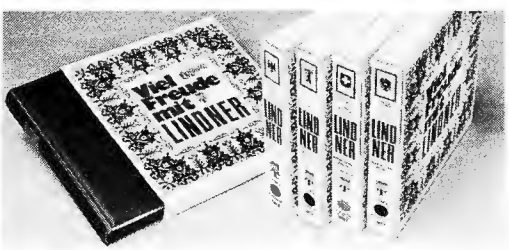
Slå 2 fluer med et smæk Med LINDNER-T

Samlere ønsker og skænker

I LINDNER-T fortryktsalbum er hvert frimærke fortrykt. Dette giver Dem glæde ved systematisk at samle mærker fra hver årgang og hele sæt. Hvert år supplerer De så Deres album med nye blade. På denne måde opnår De kontrol med om Deres samling er komplet, med samtlige udgivelser.

Komplet tilbud til nybegynderen

For at gøre det let for nye samlere har vi lavet de særlige gavekartonpakninger. Disse tilbud består af fortryksblade til frimærkerne, titelblad til det pågældende samleområde, Omniablad til indsætning af mærker hvortil fortryksblad endnu ikke er udkommet, blad til FDC-kuvert, Blanco-T blad og blanco systemskema. Det hele indsat i et ringbind 1102 Y i farve efter ønske (vinrød, lysebrun, grøn, blå eller sort) pakket i en indbydende gavekarton.

Danmark		
fra 1851-1959	**T 128 E**	**kr. 300:00**
fra 1960-1971	**T 128/60 E**	**kr. 180:00**
fra 1972-1979	**T 128 a E**	**kr. 190:00**
Danske Julemærker		
fra 1905-1979	**T 128 JE**	**kr. 255:00**
Færøerne		
fra 1975	**T 128 FE**	**kr. 120:00**
Grønland		
fra 1905	**T 128 GE**	**kr. 155:00**

Alle frimærkehandlere viser Dem gerne LINDNER-T Album, eller indsend nedenstående kupon, og De modtager vor udførlige brochure med prøveblad, prisliste og anvisning på nærmeste forhandler.

LINDNER Falzlos-Gesellschaft KG
Gl. Århusvej 10 · DK-8450 Hammel

Kupon

Navn: _____

Adresse: _____

Postnummer/By: _____

Underskrift: _____

FRIMÆRKESALG

Danske, Grønlandske og Færøske frimærker vil være til salg på udstillingen.

De med Danske frimærker frankerede udstillingskuverter, der er nedlagt i den opstillede Danske postkasse, vil blive stemplet med udstillingens særstempel.

De med Grønlandske frimærker frankerede udstillingskuverter, der er nedlagt i den opstillede Grønlandske postkasse, vil blive stemplet på Grønland.

De med Færøske frimærker frankerede udstillingskuverter, der er nedlagt i den opstillede Færøske postkasse, vil blive stemplet på Thorshavn postkontor, Færøerne.

TOMBOLA

På udstillingen, vil der være lejlighed til at vinde værdifulde frimærker og andre spændende ting i tombolaen.

Udstillingskomiteen vil her gerne takke de personer, der med deres bidrag har medvirket til at bygge tombolaen op.

FORPLEJNING

Fra udstillingslokalet er der adgang gennem tunnel under Ringgaden til kaffestuer, der vil være opsat vejledende skilte. Her er åbent på udstillingsdagene fra kl. 11,30 til kl. 18,30, og der kan købes kaffe, the, brød, øl, vand, smørrebrød og varme retter.

1903-1978

Frimærkehuset Hermes A/S 75 år

Danmarks ældste frimærkehandel

Forlang prisliste HERMES-NYT
med et væld af gode tilbud

Frimærkehuset HERMES A/S

Klosterstræde 19 - 1157 København K. - Tlf. (01) 11 09 00

Nogle betragtninger om fabrikationsnumre også kaldet marginalnumre

I begyndelsen af 1950'erne begyndte en del samlere at interessere sig for marginalnumrene i frimærkearkenes hjørner, en interesse, som hos størsteparten af samlerne kun affødte ligegyldighed for ikke at sige foragt. Hvor tit er der ikke udtrykt skepsis for, at de overhovedet kunne have nogen interesse! Nu samler hveranden »de lumogene«, hvis fabrikationsantal efterhånden stærkt nærmer sig de 500. Selv de skeptiske har opdaget, at der er adskillige grunde til at interessere sig for marginalnumrene.

De stålstukne frimærker med marginalnumre (fabrikationsnumre) begynder som bekendt med nummeret 374 og ender i den form (*ikke* lumogene, uden L) ved 2078.

Der er enkelte, som er ret så sjældne, så sjældne, at der ikke er nogen, som er i besiddelse af en komplet samling.

Enkelte numre findes kun i ét eller få eksemplarer, så materialet er simpelthen for lille til, at det er muligt.

Bedre bliver det ikke, når man tager fat på de bogtrykte frimærker.

Da man gik over fra kronevandmærke til vandmærke kors, påbegyndtes en permanent markering med fabrikationsnumre i alle fire hjørner begyndende med 5 øre grøn Christian X 1913, som markeredes med NO 1, samt en sammenhængende marginalbort hele arket rundt.

Fabrikationsnummeret 1 er ikke så sjældent, som man skulle tro, idet såvel Postmuseet som eventuelle samlere af ark eller postfriske blokke naturligvis straks, når et nyt mærke udsendtes, indlemmede det i samlingen.

Omtrent det samme kan siges om sidste fabrikation af et bestemt mærke.

Her er det formentlig efternølerne, som, før det blev for sent, sikrede sig materiale af det pågældende mærke, og måske i særlig grad frimærkehandlere, som af indlysen-

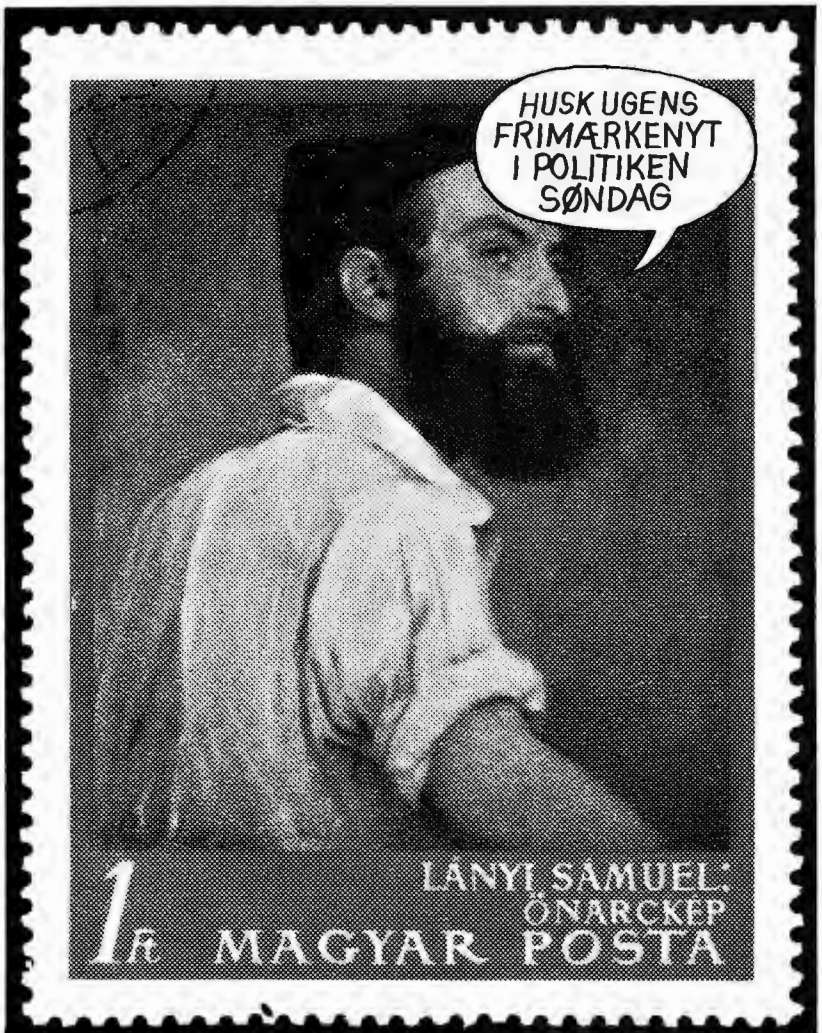
Fabrikation 374. Første markering på stålstukne mærker.

Fabrikation 2078. Sidste tryk på alm. papir.

Tryk 2b fabrikation I-N

Få ugens frimærkenyt bragt til søndagskaffen.
Tillæg til AFA-kataloget. Nyheder udefra. Auktioner.
Særstempler. Masser af frimærketilbud.
Ring efter Politiken Søndag (01) 118511 og be'
om Søndags-Service.

de grunde sikrer sig lager af et udgående mærke. Rentemæssigt er det også forståeligt, at handlerne venter så længe som muligt.

Af disse og evt. flere grunde ses sidste oplag ikke så sjældent i blokke med marginalnummer.

Men de mellemliggende oplag!

De gængse mærker - i særlig grad landsportoværdierne og værdien for brevkort - optræder, som alle ved, i mange fabrikationer, den nævnte 5 øre grøn Chr. X således i 72 oplag.

Kun få eller ingen har interesseret sig for dem, medens de udkom, og det betyder sikkert, at adskillige af dem er overordentlig sjældne, måske er der numre, som ikke eksisterer. Foreløbig ved vi det ikke.

En faktor mere, som spiller en rolle, er frimærkets pålydende. Af 24 fabrikationer af 1 øre orange er det lykkedes mig at samle de 23 numre. At det har været muligt, hænger blot sammen med, at investeringen dengang har været ringe - 1 krone pr. ark!, medens investeringen ville være af en anden størrelsesorden for 1 og 2 kroners mærker, hvis de skulle bevares for fremtiden.

Den manglende fremsynethed (og økonomiske formåen vel) rækker iøvrigt helt ned til 20 øres mærker.

Eksempelvis har jeg i min samling

Værdi	Farve	Mulige fabrikationer
1 øre	orange	23 af 24
2 øre	rød	18 af 37
3 øre	grå	8 af 17
4 øre	blå	11 af 26
5 øre	Chr. X grøn	15 af 72
10 øre	Chr. X rød	7 af 59
15 øre	Chr. X lilla	9 af 47
20 øre	Chr. X blå	2 af 24
25 øre	Chr. X brun	2 af 13
35 øre	Chr. X orange	1 af 6
50 øre	Chr. X vinrød	1 af 5
1 kr.	Chr. X gulbrun	1 af 16
2 kr.	Chr. X grå	1 af 6

og dertil skal bemærkes, at jeg simpelthen ikke har set flere, så 30 års erfaring på området siger mig, at flere af numrene næppe eksisterer.

I den filatelistiske provisorietid fra 1904 til midten af 20'erne blev adskillige fabrikationer (også af ovenstående) anvendt med overtryk, som oftere ses. Det gælder Postfærgemærkerne, som i mange tilfælde kun er overtrykt i 1-200 ark pr. fabrikation, men på den anden side i højere grad har haft samlernes bevågenhed. Det samme gælder portomærkerne, SF-mærkerne og de overtrykte avisportomærker.

Danmarks Filatelist Forbund

(tilsluttet Fédération Internationale de Philatélie).

også denne udstilling
afholdes
i forbundets regi.

Vi anbefaler, at De melder Dem ind i en frimærkeklub, men har De ikke mulighed til dette, tilbydes De at tegne et passivt medlemskab direkte under forbundet.

Derved opnår De:

...at få direkte tilsendt 8 numre af vort forbundsblad Dansk Filatelistisk Tidskrift pr. år.

...at kunne benytte forbundets filatelistiske biblioteker, henholdsvis i provinsen og i København.

...at støtte enhedstanken i dansk filateli.

Derfor – ring eller skriv til:

Danmarks Filatelist Forbund

Kontor: Grønnegade 41C · 1107 København K · Tlf. 01-151775 · Giro 9340106

De sidste er ikke just sjældne med marginalnumre på overtrykkene, men åbenbart sjældne *uden* overtryk.

Personligt har jeg f. eks. aldrig set andet end ét stykke 1 øre oliven fabrikation 18.D i avisporto, medens jeg er i besiddelse af 18 af 17 mulige overtryk med 27 øre!

Den sidste mystiske vending går på, at såvel G. A. Hagemann som Jørgen Rasmussens liste kun kender og nævner 17 anvendte fabrikationer (med vandmærke kors), men at jeg er i besiddelse af en 18'de, nemlig 27 på 7 øre rød, fabrikation 12-D.

Vi støder her på en interessant mulighed ved provisorierne: I almindelighed er overtrykkene fremstillet på sidste, hjemkaldte eller eventuelt slet ikke udsendte fabrikation, men i enkelte tilfælde er overgemte og oversete ark af en måske årgammel fabrikation smuttet med ved overtrykningen.

Det må være forklaringen på den formentlig unikke blok 12-D, som har været udsendt så tidligt som 20.6.1914 og først i juni 1918 sammen med fabrikationerne 32-0 (2. oplag og 62-0 (3. oplag) fik overtryk 27 øre.

En ejendommelig sag er også provisoriet 7 på 8 øre grå, hvor et enkelt oplag, fabrikation 293-A i samme trykgang blev trykt som 8 øre grå og overtrykt med 7 øre!

Af dette provisorium er jeg også i besiddelse af et unikt eksemplar, nemlig 7/8 fabrikation 264-Y, som ikke nævnes hos hverken Jørgen Rasmussen eller N. F. Olsen.

Det sker, at man af en eller anden grund har påført en fabrikation et forkert nummer, hvilket ses markeret med en sort annulleringsstreg samt et nyt nummer. Det forekommer hos 2 kr. grå Chr. X, 40 øre lillagråChr. X og 10 øre grøn bølge.

Formentlig unikt eks. af fabr. 12-D med overtryk 27 øre.

Provisoriet 7/8 på fabr. 264-Y kendes foreløbig kun i dette eksemplar.

hawid®-grå, den højeste elegance for Deres samling

Vi har overvejet, hvordan Deres værdifulde mærker kan komme endnu bedre til Deres ret, og således er «HAWID-de luxe» opstået. – Vore kendte klemlommer i en diskret grå farve.
Og resultatet?
Det må De selv bedømme. – Og De vil blive begejstret. Få Deres forhandler til at vise Dem den nye grå klemlomme fra HAWID.

hawid®-de luxe

HAWID – Hans Widmaier,
Depot Danmark, DK-5450 Otterup

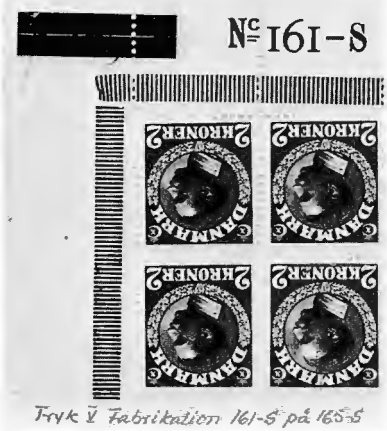
NORDFYNS FRIMÆRKEHANDEL

Chr. 8 1918-1920
Tryk VII Fabrikation 163-X på 143-X

Tryk XIV Fabrikation 222-H på 126-H

Tryk V Fabrikation 161-S på 165-S

Takn. 12¾ Vandmærke krone
Tryk III Fabrikation 384. Gjaldm. M.S.tk. Kbh. 9.R

De krone-vandmærkede frimærker før 1913 var uden fabrikationsnumre og uden marginalbort - arket har papirets farve ind til mærkebillederne.

Man var dog så småt begyndt med forsøg med trykte marginalnumre.

Det var i begyndelsen ganske små numre, som kun tryktes forneden på arket. Indtil for nylig har man regnet fabrikation 387, 1 øre orange, vm krone, for at være det første forsøg, der stammer fra november 1910, men det menes nu sikkert fastslået, at 2 øre rød, fabr. 383 fra august 1910 er det absolut første. Jeg har aldrig set den og er ikke i stand til at afbilde den.

Fabrikation D 387 Okt. 1911
Det andet danske marginalnr.

HVER MÅNED!

Sender vi en ca. 80 sider stor salgsliste til alle vore kunder

.....GRATIS

FREDERICIA
FRIMÆRKEHANDEL

VENDERSGADE 20 . 7000 FREDERICIA . TLF. 05-92 71 45

Nyhedsabonnement

Vort speciale siden 1960. Abonnementsbetingelser og gratis prisliste på frimærker og tilbehør sendes gerne tillige med den ny KA BE specialbrochure, det bedste fortryksalbum med klemlommer.

VOR NYE PRISLISTE KAN OGSÅ FÅS PÅ VOR STAND PÅ AROS

JØRN LARSEN
FRIMÆRKEHANDEL

BRAMSTRÆDE 4 A
DK-3000 HELSINGØR
TLF. 02 - 21 10 88

Imidlertid har man nok i nogen tid ikke været klar over, om og evt. hvordan man skulle markere fabrikationerne. Jeg har en mærkelig blok Fr. VIII 5 øre grøn, der forneden er markeret med meget små skarpe tal 406. Usikkerheden markeres yderligere af, at der oprindelig har stået 405. Det er oplag LXVIII fra maj 1911.

Det kan forundre, at man ikke meget tidligere har markeret fabrikationerne med et trykt nummer, så meget mere som man åbenbart så tidligt som 1863 har haft tanker om noget sådant, idet man har *skrevet* fabrikationsnummeret på 4 skilling med stukken kant. I J. Smith Andersens bog om 4 og 16 skilling 1863 er afbildet to ark, som bærer påskriften 18. fabrikation 1863. Arkene er fra Postmuseet.

Til sammenligning tjener følgende: Den tofarvede 60 øre Chr. X fra 1918-20 er udsendt i tre fabrikationer, hvor alle vist regner med, at sidste fabrikation nr. 173-K er den ultramarine. Imidlertid er jeg i besiddelse af en blok 173-K, som *ikke* er ultramarin, men klar blå. Der er altså blandet farver *under* trykningen.

Jeg er i besiddelse af en blok 4 sk. 1864, som med *samme skrift* som ovenfor nævnt er påskrevet 19. fabrikation 1864. Det har nok ikke været tilfældet, at man har påtegnet hvert ark, ingen af mine øvrige blokke er markeret, jeg tænker mig, at kun det øverste ark i 500-arks bundterne i bogholderiet har haft påtegningen.

Nu burde blokken, da det er 1. tryk, være karmin, og det er den *ikke,* men det ændrer ikke min tro på det rigtige i påskriften. Den karmine form er formodentlig kun en del af 19. fabrikation og er nok blevet til i slutningen af trykperioden.

Salg af frimærker mod skriftlige tilbud 6 gange årligt

Forlang det gratis katalog

O. GOTTLIEB A/S
VIEMOSEVEJ 5C . BREDBALLE
DK-7100 VEJLE . DANMARK
TLF. (05) 81 61 25

Fortryksalbum:
STENDER's ALBUMS UDGAVER
SCHAUBEK's ALBUMS UDGAVER

Leuchtturm

FRIMÆRKEPAKKER, KILOVARER,
GODE ENKELTMÆRKER, MODERNE SÆT

Stort udvalg i frimærkekataloger
AFA,YVERT, MICHEL, FACIT, GIBBON m.m.

Tillægsblade til ovenstående føres.

Det store udvalg i frimærketilbehør:
PINCETTER, VANDMÆRKESØGER,
LYSLUPPE, KLEMLOMMER,
LAGERMAPPER, FRIMÆRKEHÆNGSLER,
UDVALGSHEFTER, INSTIKSBØGER, m.m.

- så har vi udvalget

Springbind og skruebind
med kvadrerede blade

Album til 1. dags kuverter

REDUS

VISIR

Aflæg vor forretning et besøg - eller skriv efter vore prislister

ILETA FRIMÆRKEHANDEL
FIOLSTRÆDE 20, 1171 KØBENHAVN K
TELEFON (01) 12 91 23

ALT I FRIMÆRKER KØBES:
Samlinger - Dubletlager - Partier m. m.

Noget lignende kan være forklaringen på den karmine 4 skilling 1864.

Tryk I, fabrikation 19, er med 90775 ark det største oplag kun fulgt af tryk II med 76119 ark, og det er måske mere, end man har formået at blande farve til på én gang. Kun tryk VIII ligger over 60000 ark, de øvrige under, tryk X endda helt nede på 7500 ark.

Jeg tænker mig, at den almindelige forestilling om, at den karmine er den første, ældste del af 4 sk. 1864, for slet ikke at tale om, at det skulle være *hele* fabrikation 19, nok er forkert, og at det er sket i slutningen af trykningen, at man er rendt ind i at fremstille en afvigende farve.

19. fabrikation (1. oplag) udgør 17,52% af totaloplaget, og så almindelig er den karmine ikke. Personligt har jeg 298 stk. 4 sk. 1864, hvoraf siger og skriver 10 er karmine, hvilket naturligvis ikke er noget fuldgyldigt bevis, men min private procent på 3 afviger sikkert ikke meget fra, hvad andre kan regne sig til.

Det er ren skrivebordsfilosofi, men hvis det er muligt at modbevise tanken, evt. verificere den, og nogen vil gøre det, så har de filosofiske betragtninger tjent deres formål.

Ovenstående er kun en smagsprøve på, hvad man møder af interessante filatelistiske spørgsmål i samleriet af de forkætrede - og foragtede - marginalnumre.

Fra 5 øre grøn Chr. X NO 1-N og frem til de stålstukne frimærker er der 1433 numre at tage fat på, hvilket ikke er noget stort tal, men det giver arbejde og udfordring til et helt livs indsats. Jeg ved det, for jeg er på 25-30 år ikke nået halvvejs og faktisk har jeg kun ladet ganske få numre gå min næse forbi.

Endnu større bliver udfordringen, hvis man tager fat på hjørnerne *uden* fabrikationsnumre, »men det er en anden historie«, som kunne begynde med: Der var engang et tofarvet 8-øres frimærke, som kom i 121 fabrikationer!!

Knud Juul

Kilder:
G. A. Hagemann: Danmarks og Dansk Vestindiens frimærker 1942.
N. F. Olsen: Danmarks bogtrykte frimærker 1965.
Jørgen Rasmussen: Oplagsnumre på danske bogtryksmærker.
Tom Plovst: Danmarks stålstukne frimærker 1970.

Nyheds-abonnement

Det kan virkelig betale sig for Dem.
Tegn abonnement hos os -
så er De sikker på leverancen,
fordi vi er absolut førende i branchen.

Deres garanti og vor anbefaling:
En af Nordeuropas førende
med over 4.500 tilfredse abonnenter.

Venligst anmod om vore
oplysninger og prislister.

Vi fører et stort lager af Norden og Vesteuropa til meget moderate priser.

Kig ind eller lad os ekspedere Deres mancoliste.

A/S STAMPEX

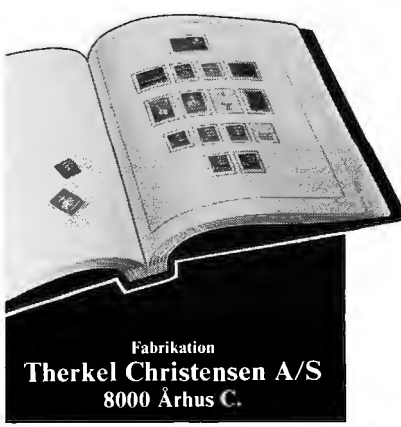
JERNBANE ALLÉ 94 · 2720 VANLOSE · TLF. 01 - 74 12 03

PS.: Vi er køber til Deres gode samlinger.

Den store salgssucces

STENDER DANMARK SUPERB ALBUM

Den seneste udvidelse af det gennem 40 år velkendte STENDER album program. Monteret med glasklare frimærkelommer på 150 gram albumblade i lækkert luksusbind. Dansk kvalitet når den er bedst. Færøerne og Grønland i samme udførelse. Leveres også i samme kvalitet uden lommer.

Stender Standard album:

Danmark
Danmark med områder
Island
Norge
Sverige
Finland
Skandinavien
Holland

Se det hos Deres frimærke- eller boghandler. Telefon (06) 12 91 22 sender brochurer eller anviser forhandler.

Om Jernbaner og Poststempler II

Af Th. Andersen

For 5 år siden - i udstillingskataloget for AROS 75 - bragte katalogudvalget en artikel om Jernbanernes oprettelse i Jylland og om postvæsenets brug af samme, specielt omhandlende de stempler, som i den anledning blev anskaffet til brug på

Jernbanepostbureauerne
Jernbanepostekspeditionerne
Stationsbyernes poststeder

Et kort resume af denne artikel må blive, at først omtales oprettelsen af de første banestrækninger i Jylland, nemlig Aarhus-Randers, Langaa-Holstebro og Længdebanens udbygning i begge ender til Aalborg og til Fredericia.

Herefter omtales de rullende postkontorers stempler på disse strækninger, og derefter - i skematisk form - Jernbanepostekspeditionens og stationsbyernes stempler op til 1891 (1908).

Men jernbanerne standsede ikke, hverken i Aalborg eller i Fredericia, og en stempelsamling standser heller ikke, så hvad er vel mere naturlig, end at lade den første artikel fortsætte, som banerne gjorde det.

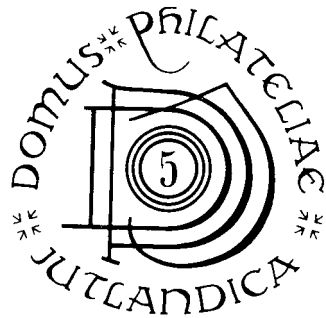
Nord for Limfjorden åbnedes en ny strækning - kendt under navnet: Vendsysselbanen - den 16. aug. 1871 med følgende stationer: Nørresundby, Sulsted, Tylstrup, Brønderslev, Vraa, Gunderup, Hjørring, Sindal, Tolne, Kvissel, Elling og Frederikshavn.

Som ved Storebælt og Lillebælt måtte alle rejsende færges over Limfjorden indtil Jernbanebroen mellem Aalborg og Nørresundby blev åbnet for trafik den 7. jan. 1879.

Vendsysselbanen, som altså ikke havde skinneforbindelse med det øvrige jyske net, fik i 1871 sit eget postbureau med stempelnumrene 124 og 125 samt sidestempel : Vendsyssel J : PK. (IIIa). I 1880'erne kom et stempel med teksten: Aalborg-Frederikshavn (IIIb).

DOMUS PHILATELIAE JUTLANDICA

Havbogade 29 og 56
Den gamle By, Århus

FRIMÆRKEMUSEET I DEN GAMLE BY UDSTILLER I HAVBOGADE 56 PERMANENT DELE AF DEN SJOVE OG INTERESSANTE LÆRESAMLING. DESUDEN VISES STØRRE ELLER MINDRE SAMLINGER MED AKTUELT EMNE

Til vor Århus-samling søges stadig materiale, såvel sjældne som almindelige Århus-stempler samt andet relevant materiale.

Sydpå fra Fredericia havde man allerede en banestrækning, som var en del af anlægget Nyborg-Vamdrup, og som var taget i brug d. 1. nov. 1866. Vamdrup var jo blevet den danske grænseby efter tabet af Hertugdømmerne i 1864. Der blev på strækningen Fredericia-Vamdrup oprettet følgende stationer: Taulov, Eltang, Kolding, Ejstrup, Lunderskov og Vamdrup.

Postbureauet på denne strækning blev fra etableringen i 1866 betjent af det Fynske Jernbanepostbureau, som benyttede kombinerede stempler med nr. 9 - 10 - 11 og 12.

Så vidt, så godt. Der var nu etableret sammenhængende togstrækninger fra såvel København som Frederikshavn til Hamborg og videre ud i Europa. Nu blev det så den danske Vestkyst, der stod for tur, ikke mindst fordi man havde planer om at udvikle et nyt havneområde ved Esbjerg som eksporthavn for den stigende landbrugseksport til England.

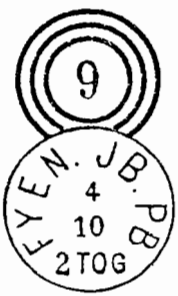
Med udgangspunkt i LUNDERSKOV anlagdes derfor en jernbane parallelt med den dansk-tyske grænse og med foreløbigt endemål i VARDE. Den kaldtes fra begyndelsen for den Sydjyske Jernbane eller Sydbanen. Den nåede til Varde og blev taget i brug den 3. okt. 1874 med følgende stationer: Andst, Vejen, Brørup, Holsted, Gørding, Bramminge, Tjæreborg, Esbjerg, Guldager og Varde. Samtidig indsattes på strækningen et postbureau, som fik numrene 182 - 183 og 184 med tilhørende stedstempler (3) lap.II a og teksten: Vestjydske J:PK.

Godt igang fortsattes udbygningen nordpå fra Varde samtidig med, at en ny banestrækning var i arbejde fra Holstebro til Ringkøbing. Denne strækning blev først færdig og indviet den 31. marts 1875. Her byggede man følgende stationer: Vemb, Ulfborg, Tim og Ringkøbing.

Men kort tid efter var også strækningen Varde-Ringkøbing færdig, og blev ved kongeligt besøg indviet den 21. juli 1875. På denne strækning byggede man stationerne: Lem, Skjern, Tarm, Ølgod og Tistrup.

Ringen var nu sluttet. Sydbanen var blevet forenet med Tværbanen i Holstebro. D.S.B.s ledelse fandt det imidlertid bedst at vælge STRUER som det naturlige knudepunkt for en videre udbygning, og bestemte derfor samme år at navngive Tværbanen som LANGAA-STRUER og at navngive Syd- og Vestbanen som FREDERICIA-STRUER.

De efterfølgende stedstempler i postbureauerne fik derfor disse inskriptioner.

Jernbane-posteksped itionerne

I de nyopførte stationsbygninger i byer, hvor der i forvejen fandtes posthuse, men hvor disse ikke lå i umiddelbar nærhed af jernbanen (ex. HOBRO) blev der oprettet postlokaler til sortering og fordeling af post til og fra bureauerne. Transitposten og den fra postkasserne på banegården indsamlede brevpost blev afstemplet med kontorets egne nye stempler, der også her bestod af et nummerstempel og et sidestempel.

Nedenfor vises i skematisk form de jernbaneekspeditioner som blev oprettet samtidig med anlæggelsen af ØSTBANEN, TVÆRBANEN og VESTBANEN, samt de der anvendte stempeltyper til 1891.

FRIMÆRKER MØNTER ORDNER

Vi køber og sælger ovennævnte.

Ønsker du en personlig og omhyggelig betjening, er stedet:

Ryesgades Møntgalleri ApS
Ryesgade 23 — 8000 Århus C.

Forhandling af:
C-Scope møntdetector

GRATIS PRISLISTE
tilsendes

Skala Frimærker

Viborgvej 241 - Skave -
7500 Holstebro - tlf. 07 - 46 82 35

Formidlingskataloger

4 gange årligt

THEHØJ ApS.
DK - 9550 Mariager
Telefon (08) 58 31 15

Aarhus Mønthandel
FRIMÆRKER
MØNTER
TILBEHØR
BORGGADE 5

	Opr.	Nr.	Antikva.	Lapidar Stp.
Aalborg	1869	228		IIIa IIIb
Aarhuus	1863	217		IIIa
Aarhus				VIII
Aarhus Nr. 3	1877			VIII
Esbjerg	1874	144		IIa IIb IIIb
Hobro	1869	230		Ia IIb IIIa
Holstebro	1866	233		kombineret
Kolding	1866	232		IIIa IIIb (kombineret)
Randers	1863	218		IIb IIIa VIII
Ringkjøbing	1875	71		IIa
Skanderborg	1868	225		Ia IIIa(2)
Skive	1864	221	IV IX	IIb
Struer	1865	223	IV	IIIb
Varde	1874	74		IIa IIIb
Viborg	1863	220	IV IX	IIIa IIIb

Stationsbyernes poststeder

En stationsbygning var et naturligt sted for befolkningen at finde et poststed, og var der ikke i forvejen et sådant, blev det oprettet på jernbanestationen, og det fik før eller senere egne stempler.

Nedenfor vises i skematisk form de jernbanestationer, som blev oprettet ved de første jernbaners anlæggelse, og de derværende poststeders anvendelse af stempler op til brotypen.

TVÆRBANEN

	Nr.	Lapidar stp.	Stjernestpl.
Ulstrup		IIb	
Bjerringbro	268	VIII	
Rødkjærsbro	269	IIb VIII	
Rindsholm			1900 - 1908
Sparkjær		IIb	
Højslev		IIb	
Rønbjerg			1903 - 1908
Vinderup	262	VIII	
Hanbjerg			1903 - 1908
Hjerm			1903 - 1908

VESTBANEN

	Nr.	Lapidar stp.	Stjernestpl.
Andst			
Veien	161	IIa	
Vejen		IIb	
Brørup		IIb	
Holsted	140	IIa	
Gørding			
Bramminge	239	IIIb VII	
Tjæreborg			1903 - 1908
Esbjerg	144	IIa IIb	
Guldager			1903 - 1908
Varde	75	IIa IIb	(tidl. antikva)
Vemb			1903 - 1908
Ulfborg	263	VIII	
Tim		IIb	
Lem			1903 - 1908
Skjern	261	IIb VIII	
Tarm	107	VII	
Ølgod		IIb	
Tistrup			1903-??

ØSTBANEN

	Nr.	Lapidar stp.	Stjernestpl.
Brabrand		IIb	
Mundelstrup		IIb	
Hinnerup	196	IIb VII VIII	
Hadsten		IIIb	
Laurbjerg			1903 - 1908
Langaa	267	VIII	
Børkop	279	VIII	
Daugaard		IIb	
Løsning			
Hovedgaard		IIb	
Hørning		IIb	
Bjerregrav			1895 - 1908
Faarup	278	IIb VII VIII	
Sdr. Onsild			
(Ø.) Doense			1905 - 1908
Arden	265	VIII	
Skørping	53	VII	
Støvring		IIb (2)	
Ellidshøj			1903 - 1908
Svenstrup J.			1903 - 1908
Skalborg			
Sulsted		IIIb	
Tylstrup			1903 - 1908
Brønderslev	133	IIa IIIb	
Vraa		IIb	
Hjørring	26	Ia (2) IIb (2) VII (tidl. ant.)	
Sindal	264	VIII	
Tolne			1903 - 1908
Kvissel			1903 - 1908
Taulov			1903 - 1908
Eltang			1903 - 1908
Ejstrup			1903 - 1908
Lunderskov		IIb	
Vamdrup		IIb	

En del af de nævnte stationer var i begyndelsen kun at betragte som »Holdepladser« uden betjening. De voksede sig i årtiernes løb større og fik efterhånden postbetjening med egne stempler, dog først efter indførelsen af brotypestemplerne.

H. J. Rasch ApS.
Håstrup
5600 Faaborg

På senere tidspunkter er der i andre byer på de ovenfor nævnte banestrækninger oprettet nye jernbanepostekspeditioner med egne stempler. De har et »B« forneden.

Holsted	*Vejen*
Langaa	*Vinderup*
Lunderskov	*Horsens*
Skjern	*Nørre Sundby*
Vamdrup	*Vejle*

Reel og fagmæssig behandling

C. S. FRIMÆRKER
v/ P. CLEMENT SØRENSEN

Storegade 33
6800 Varde
Telefon 05 - 22 43 45

Runer på frimærker

Vores forfædre havde som bekendt deres egen skrift, runerne. Disse tegns oprindelse og brug rummer mange mysterier. At dømme efter findesteder for de ældste indskrifter, der rækker tilbage til slutningen af det andet århundrede efter Christus, er det en nærliggende mulighed, at runerne er opstået i det sydlige Danmark. Men sikkert er dette ikke, og selv om mange af runerne viser nært slægtskab med det latinske og det græske alfabet, er det heller ikke klart, efter hvilket mønster de er dannet.

Med større sikkerhed kan man sige, at runerne i en periode forud for de ældste kendte indskrifter, der som oftest er ridsede på smykker og våben, må være formede med henblik på indridsning i træ. Endnu de ældste runeindskrifter undgår nemlig næsten konsekvent vandrette linjer, som det kunne blive vanskeligt at ridse eller at se på grund af årerne i de pinde, man formodentlig har ridset på, og de undgår ligeledes næsten konsekvent buede linjer, som ikke er lette at ridse i træ.

Fundene viser betydelige ændringer i runernes form og navnlig i antallet af forskellige tegn. Det ældste runealfabet, der bruges indtil omkring år 800, omfatter 24 tegn. Indskrifterne i denne runerække er som regel vanskelige at have at gøre med. Ofte er det svært at læse tegnene, og tit virker indholdet allerede af sproglige grunde noget ufremkommeligt. Ingen af indskrifterne i det ældste runealfabet er blevet gengivet på frimærker.

Omkring år 750 udviser runeindskrifterne en stærk og svært forklarlig reduktion af de forskellige runers antal. Der bliver kun 16 tegn tilbage, og da de nordiske sprog ved samme tid udvikler en hel række nye lyde, virker runeskriften som et ganske utilstrækkeligt, eller, mildere sagt, som et overordentlig kunstfærdigt udtryksmiddel. Der er to forskellige runer for nuancer af lyden *a*. Omvendt kan den rune, der for moderne læsere omskrives som **t,** efter omstændighederne være udtryk for lydene *t, d, nt* og *nd,* og den rune, der omskrives **u,** kan være udtryk for *u, o, y* og *ø*.

I dette tegnsprog er vikingetidens mange store og små runesten ristede. Den ældste af dem, som er kommet på frimærke, er den monumentale svenske Rök-sten, der muligvis eller antagelig blev ristet kort før år 800, og som nu er opstillet ved en kirke i Östergötland, nær Vättern. Den bærer med godt 170 ord den længste runeindskrift overhovedet.

Allerede runeformerne er i enestående grad komplicerede på denne sten. I nogle dele af indskriften bruges nemlig det dengang nye, korte runealfabet, i andre dele bruges den ældre, længere runerække, men med ændringer af visse tegn, der nok skal give disse afsnit karakter af lønskrift, og yderligere forefindes regulær lønskrift ud fra beregninger over runernes nummer i runerækken. Det er noget af denne virkelige lønskrift, der ses som krydsformede opstillinger øverst på stenen.

HANDELSBANKEN
altid med i billedet

NIMIDA
cirkulationsklub,
»Møldruphus«, Voerladegaard,
8660 Skanderborg, tlf. 05 - 78 21 04
- een af landets ældste klubber, vi kan stadig bruge gode hæfter til cirkulation. Forlang information.

Medlem af Jydsk Fliatelist klub, O.F.F., Z.P.V.W. og Danmarks Frimærkehandlerforening.

Altid gode tilbud

RYLUND FRIMÆRKER

VESTERGADE 44
8000 ÅRHUS C.
TELEFON (06) 12 87 75

Bogtryk
Offset

Aabyhøj Bogtrykkeri a-s
Silkeborgvej 228 - Aabyhøj
Telefon 15 72 22

Lige udkommet:
Aa. Kabell: *En Dag med Vitus Bering —*
Trykte førstedagskuverter til og med 1941, kr. 20,00

Posthistorisk Forlag
Bymarks Allé 22 — 9500 Hobro
Giro 7 12 40 31

På gensyn i
ARBEJDERNES LANDSBANK
- også din bank
M P Bruuns Gade 22–24
8100 Århus C

Sprogligt er Rök-stenen ikke af de værste, ialtfald ikke helt igennem. Men meningen er ofte dunkel. Det kunne for eksempel se ud, som om vi skal forestille os tyve samtidige konger på Sjælland eller et andet sted, og en versstrofe - de tidligst overleverede nordiske vers i sammenhæng - kan synes at erindre om østgoterkongen Theoderik den Store, død 526. Der er sandelig nok at tænke over i forbindelse med Rökstenen.

Næste benyttelse af runer på frimærke - regnet efter indskrifternes alder - skyldes mindet om den norske konge Harald Haarfagers samling af hele Norge under sit herredømme. Ifølge traditionen skal denne bedrift være afsluttet med et drabeligt søslag i den såkaldte Hafrsfjord (dvs. Bukkefjorden) ved Stavanger i året 872. Det noget skæve 1100-års-jubilæum for begivenheden blev fejret med et norsk frimærke, der gengiver nogle i sten ristede runer og et på samme måde udført billede af en kriger til hest.

Det drejer sig om et stykke af den norske Alstad-sten, der dog først blev forsynet med skrift og billeder omved hundrede år efter den med mærket fejrede begivenhed, og som ikke har noget med denne begivenhed at gøre, men som giver det bedste indtryk af sin tids norske kunst.

Det er et højt og slankt monument. Hvad man ser på mærket, er kun et udsnit. En hest ovenover rytteren er herved blevet skåret vandret igennem. Mærket gengiver trofast en hel del af de beskadigelser, der er fremkommet ved, at man i middelalderen skød til måls efter stenen.

Runerne til venstre i billedet, lodret foran rytteren, er slutningen af den oprindelige indskrift, der ikke er uden dunkle punkter. Det er dog klart, at stenen efter denne indskrift er rejst af en kvinde ved navn Jorunn. Slutningen af indskriften alene giver ikke meget.

Linjerne under rytteren er et par hundrede år yngre og fortæller blandt andet, at stenen er rejst af en mand ved navn Engli. Dette skal ikke overraske. Alt siden Ægypternes dage er monumenter blevet ændret og flyttet, så de så ud til at være blevet rejst af og over andre end dem, det oprindelig drejede sig om. Indskriften på den fynske Glavendrup-sten forbander med stærke ord enhver, som måtte kunne finde på den slags.

Som et højdepunkt i vikingetidens runekunst fremtræder den store sten, som Harald Blaatand rejste i Jellinge efter sine forældre for tusinde år siden. Der gik sagn om stenens transport flere hundrede år efter. Vor rigshistoriker Saxo Grammaticus (c. 1200) lader skinne igennem, at den bragte landet til oprør.

Stenen virker nu godt som illustration til det tiende århundrede i den danske tusindårsserie, hvor den vel nok pryder det smukkeste mærke i rækken. Indskriften er temmelig klar, og den er monumental som stenen selv: »Harald konge bød gøre dette minde efter Gorm sin fader og efter Thyra sin moder; den Harald, som vandt sig hele Danmark og Norge, og som gjorde danskerne kristne«.

Man vil bemærke, hvad der er typisk for vikingernes mindesten, at det navnlig drejer sig om at rose den, der udfører monumentet. Kong Harald får det gjort med en overdådighed af ornamentik og symbolik. Over de sidste ord, på den tredje af stenens tre sider, ses således det ældste Christusbillede i dansk udførelse. En til mærket fremstillet førstedagskuvert har gengivet det som stenens »anden side«.

Til og med vikingetiden havde runerne været en særlig skrift med egne finesser, idet man f. eks. principielt ikke skrev den samme rune to gange i træk. Undtagelser kunne forekomme, navnlig hvor samme lyd skulle gengives i slutningen af et ord og i begyndelsen af det næste.

I højmiddelalderen ændres runeskriften imidlertid med hjælp af prikker i tegnene, så man får lige så mange runer, som der var bogstaver, hvorefter disse »stungne runer« blot bliver en omskrift af det latinske alfabet.

Gådefuldt virker nu det frimærke, som Finland udgav i 1962 til erindring om det svenske kongevalg i 1362, da den norsk-svenske konge Magnus Erikssons søn Haakon blev ophøjet til medregent. Det for Finland mindeværdige bestod i, at finske repræsentanter ved denne lejlighed fik ret til at deltage i kongevalg.

Mærket angives at afbilde den såkaldte Mora-sten, på hvilken de svenske konger blev stadfæstede i deres rettigheder. Efter mærket at dømme fremviser stenen adskillige solide runer. Ejendommeligt er nu for det første, at den til ceremonien i middelalderen benyttede sten har været forsvundet siden det femtende århundrede, og for det andet, at eneste runeindskrift på en ved stedet henliggende sten siden 1593 beskrives som på det nærmeste bortslidt.

Mystikken bliver ikke mindre, når man tager de på mærket afbildede runer i øjesyn. Der står: **maunu haak n.** Ved nærmere un-

dersøgelse skimter man efter det første ord omridset af et latinsk *s*, og umuligt er det vel ikke, at der foran det sidste, i sig selv uforståelige tegn kan have stået et bogstav på det forbillede, gravøren havde til rådighed. Så har man **maunus haak(o)n** eller lignende, altså navnene på de to konger.

Men hermed afslører indskriften sig selv. Brugen af **u** for *g*-lyden i Magnus er mærkværdig, indblandingen af latinsk *s* er det ikke mindre, og det dobbelte **a** i første stavelse af Haakon er ligeledes svært påfaldende.

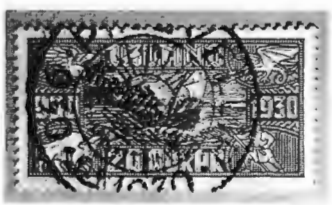
Man har med dette frimærke sigtet efter en symbolsk fremstilling af begivenheden i 1362, som man kunne tænke sig, den ville være erindret, hvis stenen var bevaret, og hvis kongenavnene var blevet ristet på den af et menneske uden egentligt kendskab til runer.

Runerne har vel skullet give indtryk af noget nationalt. Man kunne allerede i middelalderen markere en national holdning ved at bruge det stungne runealfabet i stedet for den latinske skrift, og den bølge af provinsiel begejstring, der førte til etableringen af Island som selvstændig stat, rummede en oprigtig glæde over forlorne runer. I den egentlige runetradition står Island svagt.

Uægte runer findes f. eks. nederst i midtfeltet på særstempel til det islandske Altings såkaldte tusindårsjubilæum i 1930, og man finder dem på de berygtede mærker, som en østrisk forening af Islandvenner lod fremstille til lejligheden. På 3-øresmærket i denne serie står med sådanne tegn den kærnefulde grundsætning fra fortalen til Jyske Lov (1241): »med lov skal man land bygge«.

Man vil her bemærke prikkerne i de stungne runer, og man vil se, hvordan vandrette linjer har sneget sig ind. Noget lignende gælder de runelignende tegn, hvormed kunstneren S. Jónsson signerer tegninger til islandske mærker 1948 og 1953.

En forholdsvis ægte rune er derimod det tegn, Þ, som efter gammelt norsk mønster overlever i almindelig islandsk skrift, og som måske mest kendes fra det islandske ord for »tjeneste« på de gamle tjenestemærker og fra ordet for »tre« på nogle overtryk fra 1897. Nordmændene tog den omhandlede rune ind i det latinske alfabet som tegn for en lyd, der ikke umiddelbart kunne skrives med noget latinsk bogstav.

Få en bank, der gi'r gode kort på hånden

PROVINSBANKEN

-til at tale med

FRIMÆRKEHUSET

har til stadighed udstillet mange gode tilbud fra
Skandinavien, Tyskland og England

SALGSLISTER tilsendes på brugt og postfrisk.

SPECIALE: **ENGLAND & KOLONIER** 1953 - 1980
Salgskatalog med mere end 6500
postfriske tilbud tilsendes.
Heriblandt rige **MOTIV**muligheder.

92 områder leveres i nyhedsabonnement.

L. B. PEDERSEN

Nr. Allé 96 — 8000 Århus C. — Telefon 13 39 19

Også englænderne har bevaret denne lyd i deres ord for »tre«; men de staver den som *th*. Ved opskrivning af islandske frimærker i auktionskataloger kan man se runen forbedret til *p*, og der er auktioner, hvor de nævnte overtryk gladelig udråbes som *prir*. Her gælder det så om at se efter i tide, om der også skulle være andre fejl ved mærkerne.

Sørgeligere udslag gav den nationalistiske begejstring over forlorne runer sig under nationalsocialismen. Quislings regering fremstillede frimærker med indskrifter, som skulle forestille en slags runer. Det gælder f. eks. serien til minde om den sidste bærer af norsk kultur på Island, høvdingen og forfatteren Snorre Sturluson, død 1241.

Man kan her på forskellige værdier se tegnet for *t* skrevet snart med knækket tværstreg, hvad der giver rigtig rune, snart med vandret tværstreg, hvad der altså er runisk umuligt. Andre af tegnene er hverken skidt eller kanel og til overmål er mandens navn på den pinligste måde stavet forkert. Der var en del rædsler af den art i norsk filateli på den tid, heriblandt et særstempel med forlorne runer til Hålogaland-udstilling i maj 1941 og senere et maskinstempel for »Norsk front«.

Endnu alvorligere var naturligvis forvildelserne i nationalsocialismens hjemland, hvor man led af en sygelig trang til runer. Det officielle tegn for SS var udført som runer. Det ses f. eks. i 1942 på erindringsmærket fra Böhmen og Mähren over den myrdede SS-leder Reinhard Heydrich.

Senere kunne det blive mere raffineret. Østrig fik efter krigen status som et land overfaldet af nationalsocialismen, sandelig, og man fik travlt med at leve op til dette mønster. Der blev i 1946 arrangeret en såkaldt antifascistisk udstilling i Wien, og der blev til lejligheden fremstillet en serie drastiske frimærker. På et af disse skulle man se de som lyn fra himlen omtegnede SS-runer slå ned over stakkels Østrig. Det blev dog besættelsesmagterne for morsomt. Mærket fik ikke lov at udkomme. Det handles nu, sammen med et andet lignende, til bedøvende priser.

Det omtalte mærke for Böhmen og Mähren udviser datoerne for Heydrichs fødsel og død. Foran fødselsdatoen står tegnet ᛉ, foran dødsdatoen står ᛦ . Det er runetegn, hvis lydværdi vi ikke behøver at komme ind på, fordi det eneste væsentlige er tegnenes form, og så bevidstheden om, at det er de nationalt stålsættende runer.

Udgangspunktet for brugen af disse tegn har været det kristne kors, som man hidtil havde brugt foran dødsdato. Det var nationalsocialisterne ikke rigtig tilfredse med, og de erstattede det følgelig med et i formen nærtstående runetegn, der meget passende bredte sine kviste sørgende nedad mod graven.

Hertil svarer omvendt det første runetegn som erstatning for den sædvanlige stjerne ved fødselsdato, idet kvistene her rækker smukt opad mod stjernerne.

De to runetegn forekommer til stadighed med tilhørende fødsels- og dødsdatoer i det tredje riges dødsannoncer.

Herfra er den forlorne dødsrune endelig gået over til at blive tegn for døden under de af næste tyske generation arrangerede protestmarcher, hvormed man søger at modvirke brugen af atomenergi over den halve verden.

Overfor disse vidtspændende og verdenshistoriske forfalskninger har vi herhjemme ikke meget at fremvise. Men dog noget. Vi har haft forkerte runer i maskinstempler fra »Aars Kimbrernes by med de mange oldtidsminder«, fra »Og guderne ler i Vojens« og fra »Trelleborg Marchen« i Slagelse. Vi kan sikkert håbe på mere af den slags.

Aa. K.

ALT I FRIMÆRKER
KØB OG SALG

Velkommen hos

Nørregade Frimærke- & Mønthandel
Nørregade 31 - 8000 Århus C
Telefon 19 92 02

Filatelister følger med i
Aarhuus Stiftstidende
- især om søndagen

Vil De KØBE eller SÆLGE – De får det bedste resultat, når De annoncerer på specialsiden om frimærker i den avis, der læses af de fleste i Stor-Århus og opland – provinsens største, samlede marked.

Er du frimærkesamler mellem 10 og 18 år?

Bliv medlem af **Jysk Filatelistklubs Juniorafdeling.**

Klubben er for alle frimærkeinteresserede piger og drenge.
Vi holder møde hver onsdag fra kl. 18,00 - 19,30 i Rosensgade 24.

Yderligere oplysninger hos juniorleder
Ole Lüth, Ankjær 210,
tlf. 54 40 38, 8300 Odder.

Jeg hylder jer, frimærkesamlere,
I lykkens gudindes befamlere.
Ja, lykken I finder, yngling og gamling,
thi I går fra sans til fordel for samling
og dvæler i stille ophøjet ro
ved denne samling, der stadig kan gro.

Tja, hver af os har sin samlermani.
No'en samler sten og andre på ski.
Min søn samler biler - min kone nertz.
Jeg samler på udklip af Lone Hertz.

KØB OG SALG

FRIMÆRKER — GAMMEL-SCHWEIZ
GAMMEL EUROPA OG OVERSØSKE

INDHOLD:
Bind Vest indeholder alle EF-lande + DDR.
Bind Øst alle socialistiske stater og DDR.
Alle billedforskellige mærker er gengivet.

Bern frimærkeavis med tillæg til Europa-kataloget
Filatelist-tilbehør
Album

Henvend Dem til Deres frimærkehandler eller til vor hovedforhandler:

FRIMÆRKEHUSET HERMES AS
KLOSTERSTRÆDE 19 — 1157 KØBENHAVN K

Meget anvendt lommekatalog i farver. Rigt illustreret. Tekst: Tysk/Fransk.
Alle frimærker og vigtigste varianter er registreret.